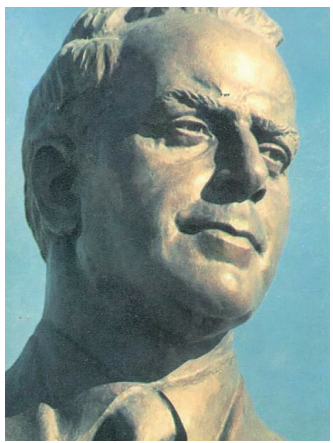

Milli azadlıqdan
şirin nemət yoxdur!

J. Aliyev

**YENİ
AZƏRBAYCAN**

Azərbaycan dövlət müstəqilliyi Azərbaycan xalqına milli sərəfədir
Qəzet 1993-cü ilin aprel ayından nəşr olunur. Yeni Azərbaycan Partiyasının orqanı.

14 iyun
2024-cü il,
cümə
№ 106 (6692)
Qiyməti
60 qəpik

Xocalı aeroportunda dalğalanan yeganə Bayraq!

Prezident yeni turizm kompleksinin açılışında...

➔ Bax səh. 2

➔ Bax səh. 2

COP29-a qarşı təxribat cəhdi...

➔ Bax səh. 4

➔ Bax səh. 3

**YAP ilə “AMANAT”
partiyası arasında
qarşılıqlı fəaliyyət
və əməkdaşlıq
haqqında
Memorandum
imzalanıb**

**Azərbaycan ilə
Özbəkistanın
hakim partiyaları
arasında
Əməkdaşlıq
Memorandumu
imzalanıb**

➔ Bax səh. 3

➔ Bax səh. 5

Həqiqətləri dünyaya necə çatdıraraq?

➔ Bax səh. 6

Avropasayağı “söz azadlığı”...

Dünya üzrə özündən saxta “demokrat” imici yaratmağa çalışan ölkələrin siyahısını hazırlasaq, tərəddüd etmədən birinci sırada Fransanın adını yazı bilərik. Bu ölkənin prezidenti Emmanuel Makron və digər yüksək səviyyəli rəsmiləri müxtəlif auditoriyalarda ölkələrindəki azadlıqlardan, fikir, söz plüralizmindən danışır, başqalarına demokratiya dərsi keçmək cəhdlərində bulunurlar. Reallıqda isə Fransanın siyasi hakimiyyəti...

➔ Bax səh. 5

Sülh yolu Zəngəzur dəhlizindən keçir

➔ Bax səh. 3

Sənaye parkı ailəsinin 7-ci üzvü

Məlum olduğu kimi Prezident İlham Əliyevin imzaladığı müvafiq fərmana əsasən, Hacıqabul Sənaye Məhəlləsinin əsasında Hacıqabul Sənaye Parkı yaradılıb. Sənaye məhəlləsinin sənaye parkına çevrilməsində əsas məqsəd həmin ərazidəki iqtisadi imkanların daha da artırılması, qeyri-neft sektorunun davamlı inkişafına töhvə verəcək resursların tam

➔ Bax səh. 2

Dünya Bankının 3 illik proqnozu

Dünya Bankı (DB) iyunun 12-də dərc edilmiş “Qlobal İqtisadi Perspektivlər” adlı hesabatında Azərbaycanla bağlı proqnozları yeniləyib. Sənəddə qeyd edilir ki, 2024-2026-cı illərdə Azərbaycan iqtisadiyyatı ilə bağlı ümidverici proqnozlar qorunub saxlanılacaq, ümumi daxili məhsul (ÜDM) istehsalı cari ildə 2,3 faiz, 2025-ci və 2026-cı illərdə isə iqtisadi artımın 2,4 faizi artacağı proqnozlaşdırılır. DB-nin şərhinə əsasən, 2024-cü ildə qlobal geosiyasi proseslərin, Rusiya...

➔ Bax səh. 4

Minsk qrupu niyə ləğv edilmir?

Azərbaycan ilə Ermənistan arasında normallaşma ilə bağlı proses finişə yaxınlaşdıqca, bəzi məsələlər daha çox diqqəti cəlb edir. 2023-cü il anti-terror tədbirlərinin ardından özünün suverenliyini təmin edən Azərbaycan 30 ildən artıq davam etmiş bir ədalətsizliyə son qoydu - separatçı xunta rejiminin ləğv edilməsi ilə yeni reallıqlar ortaya çıxdı. Bu reallıqlar həm də hüquqi gerçəkliklərin proyeksiyası idi - bütün beynəlxalq sənədlərdə, qətnamə və qərarlarda, hətta bəyanatlarda belə Azərbaycanın ərazi bütövlüyü bütün vahidlər üzrə tanınıb. Bu mənada, Qarabağ adlı...

➔ Bax səh. 5

Könüllülükdən məcburiliyə...

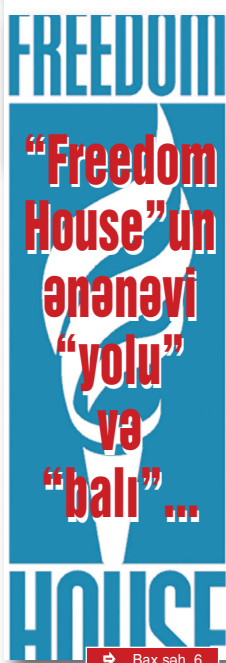
NATO Ukraynanın tərəfdaşı olaraq bu ölkəni silahlandırmağı davam etdirir. Məqsəd davam edən müharibədə rəsmi Kiyevin Rusiyaya qarşı müqavimətini gücləndirməkdir. Müharibə başlayandan alyans Ukraynaya milyardlarla dollar dəyərində silah tədarük edib. İndiyə qədər alyans üzvlərinin bu prosesdə iştirakı könüllü olsa da, bundan sonra məcbur olacaqlar. Bununla bağlı NATO-nun baş katibi Yens Stoltenberq Brüsseldə keçirdiyi mətbuat konfransında bildirib. O deyib ki, Ukraynaya silah tədarükü NATO ölkələri üçün məcburi olacaq, onları general...

➔ Bax səh. 6

Makron Yeni Kaledoniyada uduzdu

Yelisey Sarayının prezidenti Emmanuel Makron dönməndə həyata keçirdiyi uğursuz siyasət bu ölkə üçün kədərli nəticələrini verməkdədir. Bu günlərdə Avropa Parlamentinə seçkilərdə acınacaqlı məğlubiyyət E.Makronun siyasi komandası üçün biabırçılıqdır və soyuq düş effektinə bərabərdir. Ancaq bu, rəsmi Parisin başını aşağı, Makronun dilini gödək edəcək yeganə fakt deyil. Fransa prezidenti, həmçinin daha bir ünvanda acınacaqlı məğlubiyyətə uğradığını...

➔ Bax səh. 6

➔ Bax səh. 6

FED pul siyasətində davamlı dəyişikliklər etsə də...

➔ Bax səh. 7

Prezident yeni turizm kompleksinin açılışında...

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Ağsəron rayonunun Qobustan kəndinin ərazisində Palçıq Vulkanları Turizm Kompleksinin açılışında iştirak edib. AZƏRTAC xəbər verir ki, Azərbaycan Dövlət Turizm Agentliyinin sədri Fuad Nəgriyev dövlətimizin başçısına kompleksdə görülmüş işlər barədə məlumat verdi.

Qeyd edək ki, təbiətin maraqlı hadisəsi olan palçıq vulkanları dünyanın bir çox ölkəsində mövcuddur. Azərbaycan palçıq vulkanlarının nadir və klassik inkişaf regionu kimi tanınır. Yer kürəsində məlum olan 2 mindən artıq palçıq vulkanının 350-dən çoxu Azərbaycanın şərqi və Xəzər akvatoriyasında yerləşir. Palçıq vulkanları əsasən Ağsəron yarımadası, Bakı ətrafındakı adalar qrupu, Şamaxı, Qobustan və cənub-şərqi Şirvanı yayılıb. Palçıq Vulkanları Turizm Kompleksində “Qılınc” palçıq vulkanını yaxından izləmək mümkündür.

Bu vulkanlar bir sırada düzülmüş 8 sopkadan (təpə) ibarətdir. Sopka brekçiyası (iri qunt süxurları) böyük bir sahəni əhatə edərək şimal-şərqə qədər uzanan iki zolaq əmələ gətirib. İyirmi hektar sahəyə yayılan brekçiyanın uzunluğu 300-500 metrdir. Bu zolaqların eni isə bəzi yerlərdə 50 metrə çatır. Ümumilikdə ölkəmizdəki vulkanların 60 faizi aktiv sayılsa da, elmi mənbələrdə “Qılınc” vulkanının güclü püskürmələri barədə məlumata rast gəlinmir.

Prezident İlham Əliyevə məlumat verildi ki, Palçıq Vulkanları Turizm Kompleksi 12 hektar ərazidə tikilib. Burada inzibati bina inşa olunub. Yaradılan yeni turizm infrastrukturunu yerli əhali, xüsusilə ətraf ərazilərdə məskunlaşmış insanlar üçün 60-dan çox yeni iş yerinin açılmasına imkan verib. Kompleksin Turizm İnformasiya Mərkəzi sərgi zalından və emalatxanadan ibarətdir. Mərkəzdə palçıq vulkanlarının xüsusiyyət-

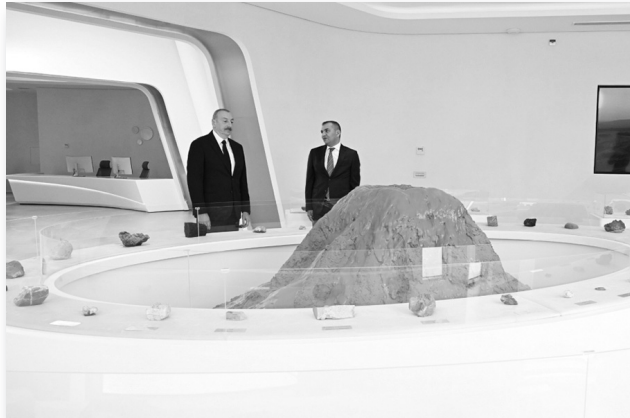
ləri, təbii və müalicəvi əzəllikləri haqqında məlumat əldə etmək, palçıq vulkanının məketi ilə tanış olmaq mümkündür. Burada, həmçinin Azərbaycanın hər yerindən toplanmış 80-ə yaxın nadir mineral nümayiş etdirilir. Sərgidə mineral nümunələrinin adı, kimyəvi tərkibi və götürüldüyü yatağa dair məlumatlar da yer alır. Emalatxanada isə dulusçuluq və neftlə rəsmlərin çəkilməsi üzrə master-klaslar təşkil ediləcək.

Kompleksin Təbiət tarixi sərgi zalı eksponatların zənginliyi ilə böyük maraq doğurur. Sərginin “Böyük pişiklər”, “Qobustan faunası”, “Azərbaycanın vəhşi heyvanlarının ayaq izləri”, “Azərbaycanın həşərat dünyası”, “Kiçik ölçülü heyvan skeletləri” guşələrində Azərbaycan və dünya faunasına aid vəhşi və ev heyvanlarının skeletləri, Azərbaycan təbiətinə aid olan həşəratlar, suda-quruda yaşayanlar və sürünənlər sərgilənir. Sərgidə nümayiş etdirilən bütün heyvan skeletləri və canlılar orijinal eksponatlardır. Bu eksponatlar bioetika normalarına uyğun olaraq hazırlanıb və bioloji ölümdən sonra Azərbaycan mütəxəssisləri tərəfindən onilliklər ərzində müxtəlif yerlərdən toplanmış heyvan skeletlərindən ibarətdir. Təbiət tarixi sərgisi Azərbaycanın faunasının zənginliyini, biomüxtəlifliyini nümayiş etdirir. Sərgidə Azərbaycan və dünya faunasına aid 98 heyvan skeleti, 870 müxtəlif növ qurudulmuş həşərat, xüsusi məhlulda nümayiş etdirilən 57 canlı, bir sıra sürünən və suda-quruda yaşayan heyvanlar, həmçinin paleontoloji eksponatlar nümayiş etdirilir. Uşaqların və məktəblilərin ətraf aləm haqqında maraqlarını artırmaq və onlarda heyvan skeletləri barədə təəssürat yaratmaq məqsədilə divarlarda müxtəlif heyvanların şkilləri və illüstrasiyaları sərgilənir. Burada, həmçinin milli parklarımızda dövlət mühafizəsinə götürülmüş bir sıra heyvanların, o cümlədən bəbir, bezoar keçisi, ceyran, Xəzər sutisinin arealları haqqında məlumat verilir.

Kompleksdə yaradılmış Mineralar sərgisində isə Azərbaycan ərazisindən tapılan 80-ə yaxın fərqli növ mineral nümayiş etdirilir. Ziyarətçilər burada ölkəmizin hər yerindən - Qobustandan tutmuş Naxçıvana qədər əksər bölgələrdən gətirilmiş gözəl və nadir qiymətli daşlar, kristallar və geoloji nümunələri görə bilirlər. İki hissədən ibarət sərginin birinci bölməsində palçıq vulkanlarının püskürdüyü qaya brekçiyasının nümunələri, digər bölmədə isə ölkəmizdəki müxtəlif faydalı qazıntı yataqlarında tapılan mineralar nümayiş etdirilir. Burada ziyarətçilərə Yerin təki, geoloji proseslər, süxurların və mineraların əmələ gəlməsi haqqında da məlumatlar təqdim olunur. Palçıq vulkanlarının ətrafında müasir turizm infrastrukturunun yaradılması bu ərazilərdə yerləşən vulkanlar haqqında ictimai maarifləndirmənin artmasına və onların təbiət irsi kimi təbliğinə şərait yaradacaq.

Qeyd edək ki, ərazidə 110 nəfərlik restoranda da tikilib, turistlərin vulkanları izləməsi üçün piyada yolu çəkilib. Burada panoramalı müşahidə nöqtəsi və meydanca da salınıb. Bu meydanca qalxmaqla hündürdülkdə ətrafdakı palçıq vulkanlarını seyr etmək, maraqlı vaxt keçirmək mümkündür.

Palçıq Vulkanları Turizm Kompleksinin ərazisində turistlərin rahat gediş-gəlişini təmin etmək üçün avtodayanacaq salınıb. Əy-

lencəli vaxt keçirmək istəyən turistlər ekoloji cəhətdən təmiz nəqliyyat vasitəsi olan kvadrosikllərlə bu çətin relyefli ərazidə tura qoşulmaq imkanı əldə edəcəklər.

Sənaye parkı ailəsinin 7-ci üzvü

Hacıqabul Sənaye Parkının yaradılması sənaye potensialına əlavə güc qatacaq

Məlum olduğu kimi Prezident İlham Əliyevin imzaladığı müvafiq fərmana əsasən, Hacıqabul Sənaye Məhəlləsinin əsasında Hacıqabul Sənaye Parkı yaradılıb. Sənaye məhəlləsinin sənaye parkına çevrilməsində əsas məqsəd həmin ərazidəki iqtisadi imkanların daha da artırılması, qeyri-neft sektorunun davamlı inkişafına töhfə verəcək resursların tam hərkəməyə gətirilməsi, müasir texnologiyalara əsaslanan rəqəbatqabiliyyətli sənaye müəssisələrinin təşkili və əhalinin istehsal sahəsində məşğulluğunun daha da artırılmasıdır. Sənaye parkları zəruri infrastrukturlarla təmin edilmiş və idarəetmə qurumlarının daha böyük yer aldığı, müasir sənaye texnologiyalarının tətbiqi üçün əlverişli imkanların şəxələndiyi geniş iqtisadi statusa malik ərazi olduğundan Hacıqabul Sənaye Parkının yaradılması da Azərbaycanın yeni sənayeləşmə siyasətinə əhəmiyyətli töhfə verəcək.

Hacıqabul Sənaye Parkının yaradılması çərçivəsində indiyədək yeni adlı sənaye məhəlləsinin rezidentləri müəyyən edilmiş prioritet istiqamətlərə uyğun olaraq fəaliyyətlərini davam etdirəcəklər. Yəni onlar bundan sonra sahibkarlıq subyektləri kimi Sənaye Parkının rezidentli qismində təmsil olunacaqlar, bu isə həmin sahibkarların daha böyük iqtisadi statusa və sənaye imkanları baxımından əlverişli mövqeyə malik olmaları deməkdir. Həmin iqtisadi imkanlar qeyri-rezident kimi fəaliyyət göstərən sahibkarlara da aiddir.

Beləliklə, Azərbaycanda sənaye parkı

ailəsinə daha bir iqtisadi subyektin daxil olması ilə ölkəmizdə yaradılmış bu iqtisadi modellərin sayı 7-yə çatmış olur. Belə ki, ölkəmizdə Sumqayıt Kimya, Pirallahı, Mingəçevir, Qaradağ, Ağdam və “Araz Vadisi İqtisadi Zonası” sənaye parkları fəaliyyət göstərir. Həmin parkların hər biri yerləşdiyi ərazinin coğrafi və iqtisadi spesifikasiyasına, sənaye xüsusiyyətlərinə uyğun olaraq müxtəlif adda sənaye məhsulları istehsal edir və yaxud istehsalın təşkili ilə məşğuldur. Ümumilikdə, 4-cü sənaye inqilabının ən inadlı və innovativ hədəflərini qarşıya məqsəd qoymuş Azərbaycanın bütün sənaye parklarının vahid ali prinsipi dünya bazarında rəqəbətdən geri qalmayan malların ixracını təmin etməkdir.

Azərbaycan hökuməti sənaye parklarının yaradıldığı ilk gündən (ilk sənaye parkı olan Sumqayıt Kimya Parkı 2011-ci ildə yaradılıb) bu iqtisadi modeli iqtisadiyyatın innovativ və yüksək texnologiyalar üzrə aparıcı bölməsi kimi müəyyən edərək rəqəbatqabiliyyətli sənaye istehsalının inkişafı üçün bütün zəruri imkanları yaradıb, müxtəlif iqtisadi stimullar, güzəştlər, dövlət dəstəyi tədbirləri verib, ən müntəb şəraiti formalaşdırıb, parklara investisiya qoyuluşlarını motivasiya etmək üçün sahibkarlara dünya praktikasında azad iqtisadi zonalarda tətbiq olunan səmərəli iqtisadi alətləri tətbiq edib. Vergi qanunvericiliyinə edilmiş dəyişikliklərə əsa-

sən, sənaye parklarının rezidentləri dövlət vəsaiti hesabına hazır infrastrukturla təmin edilir. Eyni zamanda, qeydiyyat alındıqları tarixdən etibarən 10 il müddətinə əmlak vergisi, torpaq vergisi və mənfəət vergisindən, istehsal məqsədilə idxal etdikləri texnikanın, texnoloji avadanlıqların və qurğuların idxalı zamanı ƏDV-dən və 10 il müddətinə gömrük rüsumlarından azad olunurlar. Eləcə də işğaldan azad edilmiş ərazilərdə (Ağdam və “Araz Vadisi İqtisadi Zona-

si”) fəaliyyət göstərən sahibkarlar istehsal prosesində istifadə etdikləri bir sıra xammal və materialların idxalı da 10 il müddətinə ƏDV-dən azad olunurlar. Həmçinin istehsal fəaliyyəti ilə məşğul olan sahibkarlara 10 il müddətində hər ay istehlak olunan kommunal xidmətlərin (elektrik enerjisi, təbii qaz, su təchizatı və tullantı sularının axı-

dılması xidməti) tariflərinə uyğun olaraq ödədikləri vəsaitin 20%-i qədər dövlət büdcəsinin vəsaiti hesabına maliyyə yardımını ödənilir.

Ümumilikdə isə indiyədək sənaye parklarında çalışan rezidentlər 400 milyon manata yaxın vergi güzəştindən faydalanıblar. Sənaye parklarında tətbiq edilmiş idxal ƏDV-si və gömrük güzəştləri nəticəsində rezidentlər indiyə qədər 456,7 milyon manat vəsaitə qənaət ediblər. Bu stimullaşdırıcı siyasət tədbirləri öz müsbət bəhrəsini verib və indiyə qədər Azərbaycandakı sənaye zonalarında 12 milyard manata yaxın məhsul istehsal edilib ki, onun böyük bir hissəsi sənaye parklarının payına düşür.

Yeri gəlmişkən, “BIK Ratings” beynəlxalq reyting agentliyinin ötən il dərc etdiyi sənaye parklarının reyting siyahısında Azərbaycanın 3 subyekti - Mingəçevir Sənaye Parkı (3-cü yer), Pirallahı Sənaye Parkı (7-ci yer) və Qaradağ Sənaye Parkı (10-cu yer) ilk onluqda yer alıb.

Beləliklə, Hacıqabul Sənaye Parkının yaradılması ölkəmizin sənaye potensialının və iqtisadi gəlirlərin artırmasına əlavə güc qatacaq. 60 hektar ərazidə fəaliyyət göstərəcək Hacıqabul Sənaye Parkının qarşısında yeni sənaye hədəfləri və rəqəbətdə bazar axtarışları dayandığından sözsüz ki, infrastruktur bazasının, istehsal və xidmət şəbəkələrinin də böyüməsinə ehtiyac- lar yaranacaq ki, bu da ərazinin daha da ge-

nəşləndirilməsi də təmin olunmalıdır. Bununla bağlı dövlət başçısı tərəfindən sənaye texnoparklarının idarəedicisi olan quruma müvafiq tapşırıqlar verilib. Bu baxımdan Sənaye Parkının ərazisinin təxminən 2 dəfə böyüdülməsi mümkündür. Nəticədə Hacıqabul Sənaye Parkı geniş bir sənaye zonasına çevriləcək. Burada fəaliyyət göstərəcək rezident və qeyri-rezidentlərin sayı da artacaq, istehsal şəbəkəsi və məhsul istehsalı və ixracı üçün imkanlar da böyüyəcək, işçilərin əhatəsi də genişlənəcək. Bu isə sənayedə məşğulluğun da payının artmasına töhfə verəcək.

Ən mühüm amil isə sözügedən Sənaye Parkının Azərbaycanın sənaye ixracına qoşulması olacaq. “Azərbaycan Respublikasının 2022-2026-cı illərdə sosial-iqtisadi inkişaf Strategiyası”nda qeyri-neft-qaz sənaye ixracının payının 25 faiz artırılması nəzərdə tutulub, bu amil də artıq sənaye parkların ailəsində yer alan Hacıqabul Sənaye Parkının global bazarın tələblərinə uyğun ən müasir sənaye xəttinin formalaşmasını tələb edir.

Elbrus CƏFƏRLİ

Xocalı aeroportunda dalğalanan yeganə Bayraq!

Mübariz ABDULLAYEV

Son 4 ildə Azərbaycan xalqı bir-birinin ardınca tarixi hadisələrə, tarixi günlərə şə-

hid olmağın sevincini yaşayıb. Ərazi bütövlüyümüzün təmin edilməsi, Şuşada, Laçında və digər şəhərlərimizdə ay-ulduzlu bayrağımızın ucaldılması, ekofəallırların aksiyaları,

Hökəri çayı üzərində sərhəd-buraxılış məntəqəsinin qurulması, Qarabağda süverenliyimizin tam təmin edilməsi, Xankəndinin separatçılardan təmizlənməsi, Prezident İlham Əliyevin burada da Azərbaycan Bayrağını ucaltması...

Daha bir tarixi hadisənin sevincini isə iyunun 12-də yaşadıq. Müdafiə Nazirliyinin yaydığı məlumatda bildirilir ki, Vəton

Müharibə-sindən sonra Azərbaycan ərazisində müvəqqəti yerləşdirilmiş Rusiya Federasiyasının sülhməramlı kontingentinin ölkəmizin ərazisindən çıxarılması prosesi iyunun 12-də başa çatıb. Bununla da Xocalı

Sülhməramlı kontingentin ölkəmizin ərazisindən çıxarılması prosesi başa çatıb

aeroportunda Azərbaycanın üçrəngli Dövlət Bayrağı qaldırılıb. Müdafiə Nazirliyinin yaydığı videoda bayrağın qaldırılması ilə bağlı unudulmaz görüntülər əksini tapıb.

Aeroport necə işğal olunmuşdu...

Erməni soyqırımlarının 1988-1993-cü illərdəki mərhələsi xüsusi əhəmiyyətli və sənaye sahəsinə. Xocalı şəhəri erməni vandalizminin növbəti ünvanı oldu. Burada 1992-ci il fevralın 25-dən 26-na keçən gecə insan təsəvvürünə sığmayan dəhşətli qırğınlar törədildi. Keçmiş sovet ordusunun 366-cı alayının dəstəyi ilə Xocalıya hücum çəkən ermənilər bir gecənin içində bütün şəhəri yerlə-yeksan etdilər. Xocalı faciəsi dünya tarixində dinc əhalinin kütləvi qətləmini kimi dərindən iz qoymuş Xatın, Holokost, Sonqmi, Lidice, Babi Yar, Ruanda və Serebrenitsa kimi soyqırımları ilə bir sırada dayanır. Xocalı soyqırımını zamanı 613 nəfər, o cümlədən 106 qadın, 63 uşaq və 70 qoca xüsusi qəddarlıqla öldürülüb, 1275 insan əsir və girov götürülərək işğalçılara məruz qalıb. Onlardan 150 nəfərin, o cümlədən 68 qadın və 26 uşağın taleyi bu gündə məlum deyil.

İşğal zamanı, həmçinin Xocalı aeroportu da düşmənin nəzarəti altına keçdi. Zamanında Azərbaycanın bütö vəsaitləri ilə inşa olunan bu hava limanı ilk dəfə 1974-cü ildə istifadəyə verilib. Aeroport Xocalı rayonunda, Xankəndi şəhərinin 10 kilometrliyində yerləşir. İşğal zamanı aeroport tamamilə dağıdıl-

mışdı və yarasız hala düşmüşdü. İlhaq etdikləri ərazilərimizdə əbədi yaşayacaqlarını düşünən ermənilər tarixi şəhərlərimizin, o cümlədən də Xocalının adını dəyişərək 2009-2012-ci illərdə aeroportu əsaslı təmir işləri həyata keçiririblər. Onlar aeroportu beynəlxalq status almağa çalışsalar da, Azərbaycan buna kəskin etirazlarını bildirib və müvafiq beynəlxalq təşkilatlara müraciətlər ünvanlayıb. Buna görə də hava limanı 2020-ci ilə qədər BHNA və BMAT tərəfindən verilən xüsusi kodlara malik olmayıb. 2020-ci ildə Azərbaycanın Dövlət Mülki Aviasiya Agentliyinin Azərbaycan Respublikasının Xankəndi də daxil olmaqla altı aeroportunun coğrafi koordinat indeksləri siyahısına daxil edilməsi ilə bağlı Beynəlxalq Mülki Aviasiya Təşkilatına (ICAO) müraciəti müsbət cavablandırılıb.

Xatırladaq ki, 10 noyabr 2020-ci il tarixli üçtərəfli Bəyanata əsasən, Rusiya sülhməramlı kontingenti beş il müddətinə -10 noyabr 2025-ci ilə qədər Qarabağda yerləşdirilmişdi. Sülhməramlı kontingentin tərkibində 1960 hərbi qulluqçu, 90 zirehli transportyor, 380 avtomobil və xüsusi texnika olub. Davamlı olaraq müstəqillik və süverenlik prinsiplərindən çıxış edən Azərbaycan 19-20 sentyabr 2023-cü ildə təxminən 11 min erməni hərbi kontingentinin qaldığı Qarabağ ərazisində lokal xarakterli antiteror tədbirləri həyata keçirdi. Həmin tədbirlər uğurla nəticələndi və separatçılar cəmi 23 saatdan sonra ağ bayraq qaldırdılar. Bundan sonra erməni əhali də könüllü surətdə Xankəndi və digər yaşayış məntəqlərini tərk etdilər. Zamanında ermənilər soyuq qış gəcəsində Xocalıdan meşələrə qaçan dinc insanları belə güllə yağışına tutmuşdular. Azərbaycan isə humanist yanaşma sərgiləyərək erməni əhalinin könüllü yerləşməsinə heç bir maneçilik yaratmadı.

Uğurlu lokal xarakterli antiteror tədbirlərindən sonra Rusiya sülhməramlı kontingentinin Azərbaycan ərazilərində qalmasına zərurət yox idi. Buna görə də Azərbaycan və Rusiyanın ali rəhbərliyi cari ilin aprel ayında sülhməramlılarının ölkəmizin ərazisindən vax-

Azərbaycan Liderinin “Nəyi, necə, nə vaxt etmək lazımdır, bunu mən bilirəm” fikrinin daha bir əyani təsdiqi

tından əvvəl çıxarılması barədə razılığa gəliblər. Eyni zamanda, Ağdamda yerləşən Türkiyə-Rusiya Birgə Monitoring Mərkəzi də aprelin 26-da fəaliyyətini dayandırıb. İndiyədək sülhməramlıların nəzarət həyata keçirdikləri buraxılış məntəqəsinin hamısı mərhələlərlə ləğv edilib. Xatırladaq ki, bundan əvvəl mayın 15-də Xocalı aeroportu ərazisində Rusiya sülhməramlı kontingentinin missiyasının başa çatmasına həsr olunmuş mərasim keçirilib. Qeyd edək ki, sülhməramlıların əsas bazası Xocalı aeroportunun ərazisində yerləşirdi. Burada zabit və sırası həyatın yaşaması və işləməsi üçün 12-yə yaxın mobil bina, texniki və rabitə xidməti üçün obyektlər quraşdırılmışdı.

Artıq Xocalı aeroportunda dalğalanan yeganə bayraq Azərbaycan Bayrağıdır. Rusiya sülhməramlı kontingentinin ərazilərimizdən vaxtından əvvəl tam şəkildə çıxarılması Prezident İlham Əliyevin strateji yanaşmalarının, “Nəyi, necə, nə vaxt etmək lazımdır, bunu mən bilirəm” fikrinin daha bir əyani təsdiqidir.

Yeni Azərbaycan Partiyası ilə “AMANAT” partiyası arasında qarşılıqlı fəaliyyət və əməkdaşlıq haqqında Memorandum imzalanıb

İyunun 13-də Yeni Azərbaycan Partiyasının (YAP) Mərkəzi Aparatında YAP-ın dövti ilə ölkəmizdə səfərdə olan Qazaxıstanın “AMANAT” partiyasının İcra katibi Daulet Kəribekin rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti ilə görüş keçirilib.

Qonaqları salamlayan YAP Sədrinin müavini - Mərkəzi Aparatın rəhbəri Tahir Budaqov əvvəlcə məlumat verib ki, “AMANAT” partiyasının nümayəndələri iyunun 15-də Şuşa şəhərində Yeni Azərbaycan Partiyasının təşkilatçılığı ilə “Türk Dövlətləri Təşkilatı: geosiyasi reallıqlar və global kataklizmlər fonunda yeni strateji hədəflərə doğru” mövzusunda keçiriləcək beynəlxalq konfransda iştirak etmək üçün ölkəmizə səfər ediblər.

Tahir Budaqov Azərbaycan ilə Qazaxıstan arasında tarixi köklərə və ortaq dəyərlərə əsaslanan dostluq və qardaşlıq münasibətlərinin nümunəvi xarakter daşıdığını və yüksələn xətt üzrə inkişaf etdiyini bildirib.

Beynəlxalq münasibətlər sisteminin hazırkı reallıqlarının Türk dünyası üçün də yeni çağırışlar yaratdığını söyləyən YAP Sədrinin müavini qeyd edib ki, Azərbaycan ilə Qazaxıstan milli maraqlara əsaslanan siyasət həyata keçirməklə türk dövlətləri arasında münasibətlərin inkişafına və Türk Dövlətləri Təşkilatının gücləndirilməsinə dəyərli töhfələr verirlər: “Prezident İlham Əliyevin qeyd etdiyi kimi, bizim ailəmiz Türk dünyasıdır”.

YAP Sədrinin müavini bildirib ki, Azərbaycanın ərazi bütövlüyü və suverenliyinin bərpasından sonra yaranmış reallıqlar nəticəsində Türk dünyasında da münasibətlər keyfiyyətə yeni mərhələyə yüksəlib: “Ölkələrimizin birliyi Türk dünyasında tərəqqiyə xidmət edir və yeni mərhələdə birgə fəaliyyətimizi Türk Dövlətləri Təşkilatının global güc mərkəzinə çevrilməsinə hədəflənib”.

Azərbaycanla Qazaxıstanın hakim partiyaları arasında münasibətlərin inkişafının diqqət mərkəzində olduğunu bildiren Tahir Budaqov “Biz dövlət başçılarının siyasi iradələrinə uyğun olaraq partiyalarımız arasında əməkdaşlığın genişləndirilməsi yönündə sistemli fəaliyyətimizi uğurla davam etdiririk”, - deyərək bildirib.

O qeyd edib ki, Yeni Azərbaycan Partiyası ilə “AMANAT” partiyası arasında qarşılıqlı fəaliyyət və əməkdaşlıq haqqında Memorandumun imzalanması partiyalararası münasibətlərin inkişafında yeni mərhələnin

əsasını qoyacaq, çoxşaxəli əməkdaşlığın əsaslarını daha da möhkəmləndirəcəkdir. “Qarşılıqlı səfərlərin həyata keçirilməsi, fikir və təcrübə mübadiləsinin aparılması, işbirliyinin uğurla davam etdirilməsi həm partiyalar, həm də dövlətlər arasında münasibətlərin inkişafına töhfələr verəcək. Birlikdə görəcəyimiz işlər bizə yeni nailiyyətlər qazandıracaq”.

Azərbaycana səfər etməkdən məmnunluğunu bildiren “AMANAT” partiyasının İcra katibi Daulet Kəribek dövtə, yüksək qonaqpərvərliyə və səmimi münasibətə görə təşəkkürünü bildirib.

Azərbaycan ilə Qazaxıstanın qarşılıqlı faydalı işbirliyinə xüsusi əhəmiyyət verdiklərini qeyd edən D.Kəribek hər iki ölkənin dostluq və tərəfdaşlıq münasibətlərini birgə səylərlə daha da gücləndirmək əznində olduğunu vurğulayıb.

Türk Dövlətləri Təşkilatının ölkələrimiz və bütün Türk dünyası üçün səmərəli əməkdaşlıq platforması ol-

duğunu diqqətə çatdıran İcra katibi qeyd edib ki, TDT-nin beynəlxalq münasibətlər sistemində rolunun artırılması real strateji hədəfdir və bu istiqamətdə səylərin səfərbər edilməsi olduqca önəmlidir.

Daulet Kəribek siyasi partiyaların dövlətlərarası münasibətlərin inkişafında önəmli rol oynadıqlarını vurğulayaraq YAP ilə “AMANAT” partiyası arasında qarşılıqlı fəaliyyət və əməkdaşlıq haqqında Memorandumun imzalanmasının tarixi əhəmiyyətə malik olduğunu bildirib. O, Memorandumda əksini tapan məsələlərin partiyalararası əməkdaşlığın əsas istiqamətlərini və ümumi hədəfləri müəyyən etdiyini diqqətə çatdırıb.

İyunun 15-də Şuşa şəhərində keçiriləcək beynəlxalq konfransda dövtə görə rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti adından minnətdarlığını ifadə edən Daulet Kəribek tədbirin bütün iştirakçı tərəflər üçün faydalı olacağına və səmərəli nəticələr verəcəyinə əminliyini ifadə edib.

Qarşılıqlı maraq doğuran digər bir sıra məsələlərin də müzakirə edildiyi görüşün sonunda Yeni Azərbaycan Partiyası ilə “AMANAT” partiyası arasında qarşılıqlı fəaliyyət və əməkdaşlıq haqqında Memorandum imzalanıb. Memorandumu YAP Sədrinin müavini - Mərkəzi Aparatın rəhbəri Tahir Budaqov və “AMANAT” partiyasının İcra katibi Daulet Kəribek imzalayıblar.

Azərbaycan ilə Özbəkistanın hakim partiyaları arasında Əməkdaşlıq Memorandumu imzalanıb

İyunun 13-də Yeni Azərbaycan Partiyasının (YAP) Mərkəzi Aparatında Sahibkarlar və İş Adamları Hərəkatı - Özbəkistan Liberal Demokratik Partiyasının (UZLiDep) nümayəndələri ilə görüş keçirilib.

Qonaqları salamlayan YAP Sədrinin müavini - Mərkəzi Aparatın rəhbəri Tahir Budaqov diqqətə çatdırıb ki, Özbəkistan nümayəndə heyəti iyunun 15-də Yeni Azərbaycan Partiyasının təşkilatçılığı ilə Şuşa şəhərində “Türk Dövlətləri Təşkilatı: geosiyasi reallıqlar və global kataklizmlər fonunda yeni strateji hədəflərə doğru” mövzusunda keçiriləcək beynəlxalq konfransda iştirak etmək üçün YAP-ın dövti ilə ölkəmizə səfərə gəlib.

Tahir Budaqov Azərbaycanla Özbəkistan arasında dostluq, qardaşlıq və tərəfdaşlıq prinsiplərinə əsaslanan münasibətlərin uğurla inkişaf etdiyini bildirib.

Azərbaycanın xarici siyasət kursunda türk dövlətləri ilə əlaqələrin strateji prioritet olduğunu söyləyən YAP Sədrinin müavini bu istiqamətdə Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə mühüm addımlar atıldığını və müsbət nəticələr əldə olunduğunu vurğulayıb.

Tahir Budaqov Azərbaycan-Özbəkistan əməkdaşlığının həm ikitərəfli münasibətlərin inkişafı, həm də Türk dünyasında çoxşaxəli işbirliyinin dərinləşdirilməsi baxımından böyük əhəmiyyətə malik olduğunu qeyd edib.

Öz ərazi bütövlüyü və suverenliyinin bərpasına nail olan Azərbaycanın regional və beynəlxalq miqyasda mühüm geostrateji reallıqlar formalaşdırıldığını vurğula-

yan Tahir Budaqov ölkəmizin tarixi Zəfərinin türk dövlətləri üçün də yeni perspektivlər yaratdığını bildirib. Türk dövlətlərinin ortaq maraqlara əsaslanan birgə təşəbbüslərinin önəminə diqqəti cəlb edən YAP Mərkəzi Aparatının rəhbəri qeyd edib ki, bu kontekstdə Türk Dövlətləri Təşkilatının gücləndirilməsi ölkələrimizin müştərək strateji hədəfidir.

Tahir Budaqov Türk dünyasında hakim siyasi partiyalar, o cümlədən Yeni Azərbaycan Partiyası və Sahibkarlar və İş Adamları Hərəkatı - Özbəkistan Liberal Demokratik Partiyası arasında əlaqələrin genişləndirilməsinin zəruriliyini vurğulayıb. İki hakim partiya arasındakı əlaqələrin Azərbaycan-Özbəkistan münasibətlərinin önəmli tərkib hissəsi olduğunu nəzərə çatdıran YAP Sədrinin müavini partiyalar arasında Əməkdaşlıq Memorandumunun imzalanmasının qarşılıqlı faydalı işbirliyi üçün etibarlı zəmin yaratdığını bildirib. “Bu Memorandum əməkdaşlığımızın əsas istiqamətlərini müəyyənləyən mühüm “yol xəritəsi”dir”, - deyən Tahir Budaqov qarşıda duran bütün hədəflərin gerçəkləşdiriləcəyinə əminliyini bildirib.

YAP Sədrinin müavini Şuşa şəhərində keçiriləcək beynəlxalq konfransın Türk dünyasında münasibətlərin inkişafı baxımından səmərəli olacağına inamını ifadə edib.

Özbəkistan Respublikası Ali Məclisinin Qanunvericilik Palatası sədrinin müavini, Sahibkarlar və İş Adamları Hərəkatı - Özbəkistan Liberal Demokratik Partiyası Siyasi Şurası İcra Komitəsinin sədri Aktam Xaitov ölkəmizə səfər etməkdən məmnunluğunu bildirib və yüksək qonaqpərvərliyə görə rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti adından minnətdarlığını ifadə edib.

Özbəkistanın Azərbaycanla münasibətlərə böyük önəm verdiyini diqqətə çatdıran Aktam Xaitov iki dost və qardaş ölkənin əlaqələrinin yüksək səviyyədə olduğunu vurğulayıb. O, “Dövlət başçıların iradəsi və ullaşdırıcı siyasəti Özbəkistan-Azərbaycan çoxşaxəli tərəfdaşlıq münasibətlərinə yeni ruh verib”, - deyərək bildirib.

Azərbaycanın öz ərazi bütövlüyü və suverenliyini bərpa etməsinə nailiyyət kimi xarakterizə edən A.Xaitov özbək xalqının Azərbaycanın haqq işini bir-

mənəli şəkildə dəstəklədiyini söyləyib. O, Azərbaycanın işğaldan azad edilməsi ərazilərində yüksək səviyyəli quruculuq işlərinin aparılmasının təqdirəlayiq olduğunu vurğulayıb.

Hakim partiyalar arasında əməkdaşlığın önəmini diqqətə çatdıran Aktam Xaitov “Biz partiyalararası əlaqələrə ölkələrimiz arasında tərəfdaşlıq münasibətlərinin inkişaf etdirilməsi vasitəsi kimi baxırıq. YAP və UZLiDep arasında Memorandumun imzalanması ilə partiyalararası əməkdaşlıqda yeni mərhələ başlanır. Dostluğun, qarşılıqlı hörmət və etimadın təzahürü olan Memorandum uğurla icra olunması bizə yeni nailiyyətlər qazandıracaq, işbirliyimiz səmərəli nəticələr verəcək”, - deyərək bildirib.

İyunun 15-də Şuşa şəhərində keçiriləcək beynəlxalq konfransda dövtə görə minnətdarlığını ifadə edən A.Xaitov bu tədbirin Türk dünyası üçün aktual məsələlərlə bağlı fikir mübadiləsinin aparılması və gələcək işbirliyi prioritetlərinin müzakirəsi baxımından böyük önəm daşıdığını söyləyib.

Qarşılıqlı maraq doğuran digər bir sıra məsələlərin də müzakirə edildiyi görüşün sonunda Yeni Azərbaycan Partiyası ilə Sahibkarlar və İş Adamları Hərəkatı - Özbəkistan Liberal Demokratik Partiyası arasında Əməkdaşlıq Memorandumu imzalanıb. Memorandumu YAP Sədrinin müavini - Mərkəzi Aparatın rəhbəri Tahir Budaqov və Sahibkarlar və İş Adamları Hərəkatı - Özbəkistan Liberal Demokratik Partiyası Siyasi Şurası İcra Komitəsinin sədri Aktam Xaitov imzalayıblar.

Ermənistan ilə Azərbaycan arasında sülh müqaviləsinin imzalanması tək Cənubi Qafqaz üçün deyil, bütövlükdə böyük bir coğrafiya üçün mühüm yeniliklərə yol açacaq. Bunun nəticəsidir ki, sülhlə bağlı proses həm beynəlxalq miqyasda diqqətə izlənilir, həm də detallarla bağlı ortaya çıxan yeniliklər mühüm müzakirə predmetinə çevrilir. Məsələn, ötən həftə Ermənistan Xarici İşlər Nazirliyi İrəvanın bir ay ərzində Bakı

Sülh yolu Zəngəzur dəhlizindən keçir

ilə sülh sazişini yekunlaşdırmağa və imzalamğa hazır olduğunu bəyan etsə də, sülhün imzalanması şərtləri ilə bağlı susmağa üstünlük verməmişdi - axı, sülhün əbədi və davamlı olması üçün lazımi şərtlər İrəvan tərəfinə

rəfəndən yerinə yetirilməyib, proses ləngidilir. Konstitusiyaya ilə bağlı dəyişikliklər edilməyəcəyi təqdirdə hansı davamlı sülhdən söhbət gedə bilər?

Digər bir maraqlı məsələ isə Ermənis-

tanın hələ 2020-ci ildən öhdəlik götürdüyü, amma yerinə yetirmədiyi kommunikasiyaların açılması ilə bağlı məsələdir. 10 noyabr üçtərəfli Bəyənətdə yer alan bu məsələ ötən 4 il ərzində dəfələrlə manipulyasiyaya

uğradılıb - Azərbaycanı Naxçıvanla birləşdirəcək dəhlizin açılışı ləngidilib. Amma deyəsən, Ermənistan yavaş-yavaş özünə götürdüyü məsələləri həll etmək qərarını verib. Jurnalistlərə müsahibəsində Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan bildirib ki, sülh müqaviləsi imzalanmamışdan əvvəl Azərbaycanla kommunikasiyaların açılmasını, eləcə də sərhədin delimitasiyasını təmin etmək mümkün sayır.

ABŞ amili...

Paşinyanın birdən-birə belə fikir işləməsi, məsələnin həlli ilə bağlı müsbət anons səsləndirməsi həm də qəribədir - axı, bu vaxta qədər Ermənistan min bir bəhanə və ya yayındırma ilə Zəngəzur dəhlizinin açılmasına mane olmağa çalışırdı. Birdən-birə nə baş verdi ki, baş nazir səviyyəsində belə bir fikir səsləndirildi.

Təbii ki, ilk vurğulanmalı məqam Ermənistanın xarici faktorların fikrinə verdiyi “önəm”dən irəli gəlir. Başqa sözlə, bir neçə gün öncə İrəvanda baş tutan Ermənistan və ABŞ arasındakı Strateji Dialog bu məsələdə mühüm təsiredici qüvvəyə malik ola bilər. Təsədüfi deyil ki, bir müddət öncə ABŞ Dövlət Departamentinin yayılan açıqlamasında bildirilirdi ki, Vaşinqton Şərq-Qərb marşrutu üzrə ticarəti gücləndirmək üçün Azərbaycanla əməkdaşlıq etməyi planlaşdırır. Qeyd olunurdu ki, Azərbaycan Qərb bazarlarını Mərkəzi Asiya ölkələri ilə əlaqələndirərək bu ölkələrin global bazarlara çıxışını təmin edəcək potensiala sahib olan Şərq-Qərb ticarət yolunun mühüm hissəsidir.

Beləliklə, Zəngəzur dəhlizinin açılması məsələsinin beynəlxalq gündəlikdə diqqətə izlənilməsi faktı bir daha sübuta yetirilir. Azərbaycanın təşəbbüsü ilə meydana çıxan bu təklif özündə mühüm siyasi-iqtisadi əsasları ehtiva edir. Ermənistan baş nazirinin verdiyi açıqlama da, İrəvanın artıq yeni beynəlxalq ticari şəxslənmənin qarşısını almaq fikrindən daşındığını deməyə əsas verir.

Dəhlizin yaradacağı üstünlüklər...

Bəli, post-müharibə dövründə regional inkişafın əsas unsurlarından birini məhz Zəngəzur dəhlizi - Şərq-Qərb lo-

gistik ticarət və yükdaşıma yolu, onun elementləri, keçid məntəqələri və marşrutları təşkil edə bilər. Çünki Zəngəzur dəhlizi Şərq-Qərb marşrutu üzərində ən qısa yol olmaqla ıstər Qərb, ıstərsə də Şərq kontingentindən olacaq tərəfdaşlar üçün effektiv xarakter daşıyır. İnfrastruktur baxımından da Zəngəzur dəhlizi olduqca əlverişlidir. Dəhlizin Azərbaycandan keçən hissəsində işlər

lu bağlantısı yaranacaq. Bundan başqa, İran ilə Ermənistan, Türkiyə ilə Rusiya arasında dömr yolu bağlantısı olacaq. Beləliklə, bütün region ölkələri yeni infrastruktur layihəsindən fayda götürəcək.

Nikbin yanaşma, təhlükəsizliyin təmini...

Təbii ki, ən əsas məsələlərdən biri dəhlizdə təhlükəsizliyin təminatı məsələsidir. Bu mənada da, Zəngəzur dəhlizi öz analoqlarından seçilir - dəhliz ən təhlükəsiz marşrutlardan birinə çevrilmə perspektivinə malikdir. Dəhliz ətrafında formalaşacaq əməkdaşlıq platformalarında demək olar ki, bütün bölgə iştirak edəcək. Bu mənada, bütün regional faktorların bu dəhlizin təhlükəsizliyinə qarant olacağına ümid böyükdür. Təsədüfi deyil ki, Rusiyanın Ali İqtisadiyyat Məktəbinin Hərbi İqtisadiyyat və Strategiya İnstitutunun elmi direktoru Dmitri Trenin bildirib ki, bir sıra ölkələrdə, həmçinin Ermənistan da Naxçıvanla Azərbaycanın əsas hissəsi arasındakı Ermənistan keçən logistika marşrutuna Rusiyanın hansısa yolla nəzarət etməsinə o qədər də böyük həvəs yox idi. “Burada ilk növbədə Türkiyənin marağı var. Bu marşrutun böyük iqtisadi əhəmiyyət kəsb etməyəcəyini düşünmürəm, amma geosiyasi əhəmiyyəti, strateji əhəmiyyəti olacaq, əlbəttə ki, Türkiyənin maraqlarına uyğundur”.

Beləliklə, dəhlizlə bağlı aparılan müzakirələrdə bütün predmetlər ortadadır - dəhlizin rentabelliyyəndən tutmuş təhlükəsizliyinə qədər bütün detallar hərtərəfli şəkildə araşdırılır. Hətta bu dəhlizin transformasiyası məsələsi də artıq aktuallaşıb - belə ki, Transxəzər Beynəlxalq Neqliyyat Marşrutu Assosiasiyasının baş katibi Qaydar Abdikərimov verdiyi açıqlamada bildirib ki, Zəngəzur dəhlizinin perspektivinə nikbin baxır. O deyib ki, Zəngəzur dəhlizi işə düşən kimi onu Orta dəhlizə daxil edəcəklər.

COP29-a qarşı təxribat cəhdi...

Azərbaycanın irəli sürdüyü beynəlxalq təşəbbüslər, global problemlərə qarşı birgə mübarizə metodları formalaşdırması hər zaman müsbət sonluqlarla nəticələnib. Təcrübə göstərir ki, ölkəmizin iştirakı və ya təşkilatçılığı ilə

baş tutan demək olar ki, bütün məsələlər müsbət şəkildə yekunlaşır. Bu mənada, bir neçə aydan sonra Bakıda reallaşacaq COP29-un da mövcud problemlərə qarşı mübarizədə mühüm bir həl-qəyə çevriləcəyinə ümid böyükdür. Ar-

tıq bir çox dövlətlər rəsmi Bakının ortaya qoyduğu bu müsbət davranışa dəstək verir, proses çərçivəsində yeni addımların atılması zərurətini səsləndirir, Azərbaycanın nümayiş etdirdiyi iradəni alqışlayır.

Təbii ki, Azərbaycanın moderatorluğu ilə baş tutacaq bu tədbirin global dünyaya qazandıracağı üstünlüklər çox olacaq. Mövcud amil isə ölkəmizin beynəlxalq imicinin daha da yüksəlməsində əsaslı yer tuta-

caq. Təssüfləndirici haldır ki, global təhlükəsizliyə töhfə sayılan bu kimi addımlar yenə də erməni lobbisinə, erməniperəst dairələri narahat edir, bu xoş təşəbbüslərə qarşı əsassız kampaniyalar yaradılmasına çalışılır.

Erməni lobbisinin yeni narahatlığı...

Məsələn, ABŞ-da fəaliyyət göstərən Lemkin İnstitutu Azərbaycana qarşı növbəti sərləmə kampaniyasına başlayıb. Bakıda keçiriləcək COP29 erməniləri ciddi narahat edib. Yalançı soyqırım iddialarına söykənərək fəaliyyət göstərən Lemkin İnstitutu BMT-ni COP29-nun Azərbaycanda keçirilməsi ilə bağlı qərarını ləğv etməyə çağırıb. Bu barədə erməni mediası məlumat yayıb. Bu üzdənirəq təşkilat BMT-nin COP29 (BMT-nin illik iqlim dəyişikliyi sammiti) tədbirinin Azərbaycanda keçirilməsi ilə bağlı qərarına qarşı olduğunu bəyan edib.

Göründüyü kimi, COP29-un Azərbaycanda keçirilməsi və uğur qazanma ehtimalının yüksək olması

naşmanın sərgilənməməsi özü hər şeyi açıq şəkildə göstərir- ABŞ-da daxil olmaqla bütün dünya bu tədbirin əhəmiyyətini yaxşı başa düşür və qəbul edirlər ki, Azərbaycan COP29-u yüksək səviyyədə ev sahibliyi edəcək.

ABŞ-dakı erməni təşkilatlarını yenidən "hərəkətə gətirib". Bayden administrasiyasına və Konqresə edilən yalan dolu müraciətlər isə bunun nəticəsidir. Amma bu müraciətlərə ciddi ya-

Bəs bu təşkilat hansı qayə ilə yaranıb və hansı ideoloji xəttə malikdir? Qeyd edək ki, Lemkin İnstitutu 2021-ci ildə ABŞ-in Pensilvaniya ştatında qeyri-hökumət təşkilatı kimi qeydiyyatdan keçib. Təşkilat öz internet sahifəsində yaradılması ideyasının Şimali İraqda "İslam Dövləti" tərəfindən həyata keçirilən dini və etnik azlıqların soyqırımının nəticələrini müşahidə etməsindən qaynaqlandığını önə sürür - daha sonra onlar soyqırımının qarşı-

Lemkin İnstitutunun əsassız iddiası

Okampolu "Lemkin"...

sının alınması və hesabatlılıq üçün layihələr yaradıblar. İnstitutun həmtəsisçiləri Kin Ştat Kolleci və Stokton Universitetinin professoru Eliza fon Coden-Forci və beynəlxalq hüquq professoru, İndiana Universitetinin məzunu İrin Viktoriya Massimino-dur. İnstitut öz "missiyası"nı soyqırımların qarşısının alınmasının zəruriliyi ilə bağlı global konsensus kimi "irəli sürür".

Amma fəaliyyət spektrinə nəzər saldıqda, bu institutun əsas qayəsinin məhz Azərbaycana qarşı təxribatlar törətməsi, beynəlxalq miqyasda anti-Azərbaycan fəaliyyət olması ortaya çıxır. Məsələn, Lemkin İnstitutu 2022-ci ildə guya "Artsax əhalisi"nin məhv edilməsi təhlükəsi ilə bağlı "xəbərdarlıqlar" dərc edib. 2023-cü ildə isə o, bölgənin erməni əhalisinin "kritik təhlükə" altında olması ilə bağlı iki qondarma "SOS xəbərdarlığı" yayıb. Maraqlı bir fakt diqqəti cəlb edir - təşkilatın saytında bildirilir ki, Lemkin İnstitutunun hesabatlarından ixtisaslaşmış alimlər və tədqiqat mərkəzləri öz işlərində istifadə edirlər: siyahıya isə Beynəlxalq Cinayət Məhkəməsinin ilk prokuroru, bədnam erməniperəst Luis Moreno Okampo "başçılıq" edir. Bu fakt institutun nə dərəcədə "şəffaf" və "demokratik" fəaliyyət göstərdiyini ortaya qoyur.

Qeyd edək ki, Azərbaycanın öz suverenliyini bərpa etməsinin ardından 2023-cü ilin dekabrında institut ABŞ Prezidenti Baydenə yalanlarla dolu açıq məktub göndərmişdi.

Beynəlxalq dəstək...

Bu kimi qondarma erməniperəst yığınaqların Azərbaycana qarşı apardıqları kampaniyalar isə birmənalı şəkildə iflasa məhkumdur. Əslində, onların bu kimi yollarla əl atması mövcud prosesin uğurlu inkişafının göstəricisidir - bütün dünya Azərbaycanın bu xoş məramını dəstəkləyir, "yaşıl dünya" quruculuğu yönündə Bakıya ümid etdiklərini bildirirlər. Məsələn, bir neçə gün öncə Almanıyanın Bonn şəhərində keçirilən BMT-in İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının Yarımcı Qurumunun 60-cı sessiyasında iştirak edən bir sıra QHT-lər Azərbaycanın COP29 ölkəsi kimi bütün maraqlı tərəflərlə dialoq və əməkdaşlığı təşviq edərək fəaliyyətini təqdir edən bəyanat yayıb və bəyanata 31 ölkədən 102 QHT təmsilçisi və ictimai fəal imza atıb. Bəyanatda vətəndaş cəmiyyəti təşkilatları global ictimaiyyəti davamlı və

"yaşıl gələcəyə" doğru istiqamətləndirmək kimi mühüm vəzifəyə rəhbərlik edən COP29 Sədrliyinə və tədbirə ev sahibliyi edəcək Azərbaycana öz dəstəyini ifadə edib, COP29-a sədrlik və ev sahibliyi edəcək Azərbaycanın bütün maraqlı tərəflərlə dialoq və əməkdaşlığın təşviqində rolunu əhəmiyyətli sayır. Bonn bəyanatında Azərbaycanın indiyədək ən inklüziv COP-a ev sahibliyi edəcəyinə inam əks olunur.

Bu dəstək isə yalnız Bonn bəyanatı ilə yekunlaşmır. Son dörd ayda 50-dən çox ölkəni təmsil edən 360-dan artıq QHT və ictimai fəal birgə bəyanatlar yayaraq, Azərbaycanın COP29 üzrə global liderliyini təqdir edib. Bu təşkilatlar arasında inkişaf etməkdə olan regionların təmsilçilərinin üstünlük təşkil etməsi də müşahidə olunur.

Azərbaycan nümunəsi...

Böli, Azərbaycan hər zaman iqlim dəyişiklikləri ilə bağlı BMT-nin çağırışlarına qoşulan ölkələr sırasında ən önəmli yerlərdən birini tutub. İllərdir ki, önə çəkdiyimiz, təşviqini apardığımız "Yaşıl dünya" şüarı ümumi inkişaf prosesimizin ən ümdə ştrixlərini özündə birləşdirir - bu gün dünyanın bir sıra regionlarının enerji təminatçıları sırasında yer alan Azərbaycan yeni dövr üçün yeni prioritetlər müəyyənləşdirir

Lemkin Institute for Genocide Prevention

rərək iqlim dəyişikliyinə qarşı mübarizədə özünü iradəsini ortaya qoyur. Bu amil isə bütün dünya üçün həm örnək sayılır, həm də əsas prioritetlərdən birinə çevrilməyi bacarır...

S.İSMAYILZADƏ

Dünya Bankının 3 illik proqnozu

Azərbaycanda iqtisadi artımın əsas sütunu qeyri-neft mənbələri olacaq

Dünya Bankı (DB) iyunun 12-də dərc edilmiş "Qlobal İqtisadi Perspektivlər" adlı hesabatında Azərbaycanla bağlı proqnozları yeniləyib. Sənəddə qeyd edilir ki, 2024-2026-cı illərdə Azərbaycan iqtisadiyyatı ilə bağlı ümidverici proqnozlar qorunub saxlanılacaq, ümumi daxili məhsul (ÜDM) istehsalı cari ildə 2,3 faiz, 2025-ci və 2026-cı illərdə isə iqtisadi artımın 2,4 faiz artacağı proqnozlaşdırılır.

DB-nin şərhinə əsasən, 2024-cü ildə global geosiyasi proseslərin, Rusiya-Ukrayna müharibəsinin, eləcə də Yaxın Şərqdə davam edən gərginliyin fonunda beynəlxalq enerji bazarlarında enerji daşıyıcılarının qiymət sabitliyinin pozulması gözlənilir, ancaq buna baxmayaraq neftin qiymətində kəskin enişlərin baş verəcəyi gözlənilir, orta bazar qiymətinin 80 dollar olacağı ehtimal olunur. Bu isə neft ixrac edən ölkələrin iqtisadiyyatındakı maliyyə gəlirlərini və fiskal sabitliyi dayanıqlı şəkildə saxlayacaqdır.

Azərbaycan iqtisadiyyatı üçün neft-qaz gəlirləri əhəmiyyətli mənbə olsa da, son illərdə xüsusi artım nümayiş etdirən qeyri-neft sektorundakı mənbələr iqtisadi artımın neftə deyil, qeyri-neft sahələrinə əsaslandığını göstərir. Qeyd edək ki, 2024-cü ilin yanvar-may aylarında ölkəmizdə ÜDM istehsalı 4,2 faiz artıb, qeyri-neft-qaz sektorunda əlavə dəyər istehsalı 7,3 faiz təşkil edib. ÜDM-in nominal artımı neft-qaz sahələrindəki əlavə dəyər 2 dəfə üstələyib. Bu isə Azərbaycanı əlavə dəyər in bazası üçün enerji sektoruna deyil, iqtisadi inkişafın əsas ağırlıq yükü və dayanıqlı sütunları olan qeyri-neft sektoruna söykəndiyini təsdiqləyir.

Qeyri-neft sektorunun artımında əsas amillər biznes sektorunun fəallığının yüksəlməsi, tikinti-inşaat, xidmət, turizm sahələrində yeni əlavə dəyər formalaşması, neftdən kənar sahələrdə yığım mənbələrinin genişlənməsi, şəffaflaşma ilə bağlı görülən tədbirlər, bölgələrdə yeni müəssisələrin yaradılmasıdır.

Yeri gəlmişkən, hazırda Azərbaycanda ÜDM-in 4,2 faizlik artım tempi dünya üzrə ümumi iqtisadi artım göstəricisindən (3,2-3,5 faiz) yüksəkdir. Bu faktor da ölkəmizdə iqtisadi inkişafı təmin edən mənbələrin dayanıqlılığı və növbəti dövrlər üçün

əlavə potensialların səfərbər olunmasına imkan verdiyini sübut edir.

Xatırladaq ki, bir müddət əvvəl "Fitch Ratings" beynəlxalq reyting agentliyi də global iqtisadiyyat barədə ilkin proqnozlarını irəli sürərək 2024-cü ildə global iqtisadi artımın zəifləyəcəyinə diqqət çəkib. Xüsusilə də Avrozonada risklərin daha çox gözlənilən olduğuna diqqət çəkən agentlik Azərbaycanın sabit iqtisadi inkişafının qorunub saxlanılacağına dair nikbin proqnozlar verib. Qurumun yaxın dövr üzrə rəyinə əsasən, Azərbaycanın dayanıqlı maliyyə vəziyyəti gözlənilməz makroiqtisadi riskləri yumşaltmaqda davam edir.

Qeyd edək ki, digər maliyyə institutları və Dünya Bankının proqnozları Azərbaycan hökumətinin inkişaf ssenariləri ilə təxminən olaraq üst-üstə düşür. Ölkəmizin iqtisadi blokunun yaxın və ortamüddətli dövr üzrə proqnozlarına əsasən, qeyri-neft ÜDM-nin həcmi 2024-cü ilin sonuna 84,2 milyard manat, 2027-ci ildə isə 106,8 milyard manata qədər artacaq və real artım tempi 4,5 faiz intervalında olacaq. ÜDM-də qeyri-neft sektorunun payı 2024-cü ildə 71,1 faiz, neft-qazın payı isə 28,9 faiz təşkil edəcəkdir.

2027-ci ildə neft-qaz sektorunun ümumi iqtisadi artımda payı daha da azalacaq və artımın əsas hərəkətverici dayağı qeyri-neft sektoru olacaqdır. Belə ki, 2027-ci ildə qeyri-neft ÜDM-i 78,7 faiz, neft sektorunun payı isə cəmi 21,3 faiz təşkil edəcəkdir.

Beynəlxalq maliyyə institutlarının müddətli proqnozlarında Azərbaycanın qeyri-neft gəlirlərinin yeni bir mənbəyi olan azad edilmiş ərazilərdəki iqtisadi potensial nəzərə alınmadığından ÜDM-in artımında həmin resursların payı da öz əksini tapmır. Ancaq halbuhi zaman mənbələrinə əlavə dəyər dəyişikliyi payını nəzərə alsaq, yaxın 4-5 ildə Azərbaycanın, ümumilikdə, artım proqnozu 5 faizi ötmüş olacaq. Belə ki, hazırda işğaldan azad edilmiş ərazilərin ölkə iqtisadiyyatına reinteqrasiyası istiqamətində icra olunan layihələrin bir müddət sonra yeni əlavə dəyər yaradacağı istisna deyil. Belə ki, bu bölgədə əsas qoyulmuş və fəaliyyətə başlamış aqroparklar və sənaye texnoparkları, eləcə də zəngin iqtisadi potensialı olan Zəngilan, Kəlbəcər, Qubadlı, Cəbrayıl, Xocalı, Laçın, Tərtər, və Füzuli rayonlarındakı aqrar və turizm müəssisələrinin iqtisadi gəlirliliyi tez bir zamanda özünü göstərəcəkdir. Yaxın perspektivdə bu bölgədə ən azı 232 min hektar sahədə əkinlərin olacağı proqnozlaşdırılır ki, bu da ölkə üzrə bitkiçilik və heyvandarlıq məhsullarının istehsalının təxminən 12-15 faiz artımına səbəb olacaqdır. Bu isə iqtisadiyyata reinteqrasiyanın təmin edilməsi fonunda ÜDM-in nominal dəyərini də artıracaq.

E.CƏFƏRLİ

Kiçik və orta biznesin kredit tələbi artır

Bankların yüksək kredit faizləri isə biznesin maliyyə ehtiyaclarının qarşısını alır

2023-cü ilin ilk beş ayı ərzində Sahibkarlığın İnkişafı Fondu (SİF) tərəfindən müvəkkil kredit təşkilatları vasitəsilə 2261 layihənin maliyyələşdirilməsinə 83,4 milyon manat güzəştli kredit verilib. Sahibkarların investisiya layihələrinə verilmiş güzəştli kreditlərin sayına görə "Bank Respublika" ASC, "Rabitabank" ASC, "AccessBank" QSC, "Yelo Bank" ASC və "Aqrarkredit" QSC fərqlənib. Digər bankların güzəştli kreditlərin çatdırılmasında payı aşağıdır. Bu kreditlər bankların öz maliyyə aktivlərindən yönəldən vəsaitlər deyil, dövlətin resurslarıdır, yəni büdcədə nəzərdə tutulmuş vəsaitlərdən sahibkarlığın dəstəklənməsi məqsədilə təmin edilən güzəştli maliyyə mexanizmidir. Banklar və müvəkkil kredit təşkilatları bu prosesdə sadəcə vasitəçi, ötürücü rol oynadıqından kreditlərin mənbəyi onların vəsaitləri sayılır. Sahibkarların əsas maliyyə dayağı kimi yenə də dövlət əsas vasitəçi funksiyaya malik olur, güzəştli kreditlərlə onlar qismən də olsa ehtiyaclarını ödəməyə çalışırlar.

Ancaq maliyyə tələbi daha böyükdür, dövlətin ayırdığı güzəştli kreditlərin həcmi ildə təxminən 180-200 milyon manat təşkil etdiyi halda, biznesin kreditə olan illik ehtiyacı 2 milyard manata yaxındır. Hazırda ölkə iqtisadiyyatının inkişaf tələblərindən qaynaqlanan iqtisadi ehtiyaclar isə biznesin kreditlərə tələbatını daha da artırmaqdadır. Mərkəzi Bankın (MB) açıqladığı məlumata görə, hazırda ölkədə biznesin resurs imkanları daha çox kredit əldə edilməsini şərtləndirir. 2024-cü ilin ilk rübündə bu ehtiyaclar bir qədər də artıb, xüsusilə də mikro-sahibkarlıq subyektlərinin kreditlərə daha çox ehtiyacı yaranıb. Mikro və iri sahibkarlıq subyektləri üzrə kredit tələbi azalsa da, kiçik və orta sahibkarlıq subyektləri üzrə kredit tələbi artıb. MB-nin proqnozlarına görə, cari ilin növbəti aylarında biznes kreditlərinə tələbə yeni artımlar gözlənilir. Ona görə də, banklar tərəfindən növbəti rübə mikro, kiçik və orta sahibkarlıq (MKOS) subyektlərinə kreditlər üzrə standartlarda yumşalmanın olması ləzimdür.

Göründüyü kimi kiçik və orta biznes üçün kredit tələbatı hər rüb artır, bu prosesdə isə bankların üzərində məsuliyyət düşür, çünki dövlətin əsas funksiyası funksional rol oynamaqla müxtəlif dəstəkləyici və təşviqedicilərlə təbii təbii etmək bank sektorunu bu prosesə cəlb etməkdir. Bu istiqamətdə son illərdə həyata keçirilən institusional islahatlar, bank sektorunda bankların gəlir əldə etmə imkanlarının yaxşılaşdırılması, Mərkəzi Bank tərəfindən yürüdülmüş siyasət bankların kifayət qədər resurslara malik olmasını şərtləndirir. MB son 2 ildə davamlı olaraq uçot dərəcəsini aşağı salır, sonuncu dəfə uçot dərəcəsi 2024-cü il mayın 2-də 7,5 faizdən 7,25 faizə endirilib. Faiz dəhlizinin aşağı həddi 6,25 faiz saxlanılıb. Bu, MB-nin faiz parametrləri ilə bağlı son 6 ayda 4-cü qorarı olmaqla üzü aşağıya istiqamətlənən təşviq-

dici uçot siyasətidir və bu qərarlar banklar üçün də fürsətlər deməkdir, kreditləri ucuzlaşdırmağa stimül verən siyasət tədbirlərindən biridir.

Yəni mövcud uçot stavkası aşağı faizli kredit verməyə tam imkan yaradır.

Azərbaycan banklarının kredit portfelini hədsiz dərəcədə böyükdür və kredit vermək üçün qayğıları yoxdur. Resursların həcmi istehlaka və iqtisadi sahələrdə yətinərə kredit verməyə geniş imkan yaradır. Eləcə də bank sektorunun xalis mənfəəti son bir ildə əhəmiyyətli dərəcədə böyüyüb, təkcə yanvar-mart aylarında mənfəəti 300 milyon manatdan çox artaraq 1 milyard 370 milyon manata çatıb. Bu həcmə mənfəət bankların kredit resurslarını təmin etməkdə nəhayətə qədər portfelə malik olmasını təsdiqləyir. Eləcə də bankların depozit portfelini xeyli böyüyüb, ilk rübə 345 milyon manata yaxın əlavə depozit cəlb edilib ki, bu da bankların kredit vermək üçün böyük resurslara malik olduğunu göstərir. Ona görə də bankların kredit siyasətini yumşaltması tam mümkündür.

Ancaq bütün bunlara baxmayaraq, bankların verdiyi kredit faizləri yüksək olaraq qalır. MB-nin məlumatına görə, 2024-cü il 1 aprel tarixinə istehlak kreditlərinin milli valyutada, orta faiz dərəcəsi 23, məişət avadanlıqlarının alınması ilə bağlı olan kreditlər üzrə 25, yaşayış sahəsinin təmiri ilə bağlı olan kreditlər üzrə 16, avtomobil kreditləri üzrə 11, istehlak kreditləri üzrə 18 faiz təşkil edib. Ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə istehlak kreditlərinin milli valyutada orta faiz dərəcəsi- kredit kartı vasitəsi ilə verilən kreditlərdə 3 faiz bəndi, yaşayış sahəsinin təmiri ilə bağlı olan kreditlər 7 faiz bəndi, avtomobil kreditləri 3 faiz bəndi və digər istehlak kreditləri 1 faiz bəndi azalıb, məişət avadanlıqlarının alınması ilə bağlı olan kreditlər isə 2 faiz bəndi artıb. Kreditlərin faiz qismən Bakı-Abşeron iqtisadi rayonunda qonəntəbaxdır, bölgələrdə daha yüksəkdir. Bunun səbəbidir ki, kreditlərin bölgüsündə Bakının payı az qala 90 faizə çatır, bu natarazlıq isə bölgələrdə milli sahibkarlığın inkişafını ləngidir.

Göründüyü kimi bu kredit şərtləri sahibkarlıq sektoruna üçün əlçatan deyil, xüsusilə də kiçik və orta biznesin bu faizlə borca girmək imkanları məhduddur. Reallıq ondan ibarətdir ki, banklar dövlətin verdiyi resurslar hesabına, yəni Sahibkarlara Kömək Fondu və digər dövlət mənbələri ilə güzəştli kreditlərdən başqa, öz resursları hesabına 5 dəfə daha çox real sektora ucuz faizlərlə kredit yönəldə bilər. Mövcud iqtisadi şərait, bank sektorunun vəziyyəti, həyata keçirilən kredit siyasəti və digər amillər isə bank kreditlərinin bahalaşmasını deyil, əksinə daha da aşağı salınmasını dikte edir. Ona görə də, banklar kredit faizlərini daha da aşağı salmalı, iqtisadi dəyər yaradan sahələrin təşviqində güzəştli kredit həcmələrini və çeşidlərini artırmalıdır.

ELBRUS CƏFƏRLİ

Həqiqətləri dünyaya necə çatdırmaq?

İkinci Qarabağ müharibəsinə qədər Azərbaycan işğal edilmiş torpaqlarımız və ermənilər tərəfindən öldürülmüş və-təndaşlarımızın hüquqlarının qorunması üçün lazım olan addımları atmışdı. Beynəlxalq ictimaiyyət qarşısında çıxışlar edilirdi, həqiqətlərimizin dünyaya çatdırılması üçün bütün işlər görüldü. Ancaq xalqımıza və dövlətimizə dəyən mənəvi-maddi ziyanlarla bağlı beynəlxalq təşkilatlar hər zaman səssizlik nümayiş etdiriblər.

Vətən müharibəsindən ötən 4 ilə yaxın müddət ərzində də ölkəmiz müharibə vaxtı ermənilərin törətdiyi terror aktları ilə bağlı beynəlxalq məhkəmələrə müraciət edib. Azərbaycan həqiqətlərin dünyaya çatdırılması uğrunda hər zaman mübarizəsini davam etdirib.

Xalqımıza qarşı sülh və insanlıq əleyhinə törədilmiş cinayətlərin dünyaya çatdırılması üçün başqa hansı işlər görü-lə bilər?

Sualımızı cavablandıran politoloq Turan Rzayev “Yeni Azərbaycan”a açıqlamasında bildirib ki, bundan sonra atacağımız addımlar ermənilərin qeyri-qanuni əməllərinin faktiki olaraq Azərbaycan ərazisində törədildiyi ilə bağlı davamlı beynəlxalq ictimaiyyəti davam-

lı şəkildə maarifləndirməkdir: “Düzdür, bu istiqamətdə hər zaman işlər görü-lüb. Ermənilərin Azərbaycan ərazisində xalqımıza qarşı cinayətlər törətdiyi barədə yətləri faktlar var. Ancaq çox vaxt Ermənistanın bu istiqamətdə yanlış informasiyalar yaydığını da unutmamalıyıq. Bunun dəfələrlə şahidi olmuşuq”.

Müharibə cinayətləri və medianın gücü...

Politoloq qeyd edib ki, ermənilərin hərbi cinayətlərini dünyaya çatdırmaq üçün ilk növbədə informasiya savaşı davam etməlidir: “İnformasiya savaşının bizim üçün ən önəmli tərəfi ondan ibarətdir ki, bütün baş verən erməni cinayətləri barədə məlumatları beynəlxalq ictimaiyyətə rus, ingilis və başqa dillərdə çatdırmağı bacaraq. Ona görə də, ilk növbədə bu vəzifələri həyata keçirmək iqtidarında olan hazırlıqlı kadrlar lazımdır”.

Təbliğatın digər yolu...

T.Rzayevin sözlərinə görə, ermənilərin müharibə cinayətləri ilə bağlı beynəlxalq ictimaiyyətdə təbliğatın aparılması üçün maarifləndirmə, elmi istiqamət vacibdir: “Hüquq, tarix sahəsində olan alimlərimizin potensialından istifadə edə bilərik. Alimlərin bu istiqamətə

yönlük elmi tədqiqatlarını da beynəlxalq ictimaiyyətə müxtəlif dillərdə çatdırmaqlıq”.

Ermənilərin törətdiyi 4 əsas cinayət...

Politoloq qeyd edib ki, ermənilərin törətdiyi dörd əsas beynəlxalq cinayət var. Bunlar hərbi təcavüz cinayəti, müharibə cinayəti, insanlıq əleyhinə cinayət və soyqırımı cinayətidir: “Həmin cinayətləri mühakimə etməkdən ötrü mütləq şəkildə erməni fərdləri, onların hərbi-siyasi rəhbərliyi mühakimə edilməlidir. Beynəlxalq hüquqda beynəlxalq cinayət məhkəməsi deyilən deyilən qurum yaradılıb. Bu məhkəmə Roma Statutu əsasında fəaliyyət göstərir. Lakin burada bir problem var ki, Azərbaycan həmin beynəlxalq məhkəmənin statusunu hələ rəffikasiya etməyib. Ona görə də bu cinayətlərlə bağlı həmin məhkəməyə müraciət etmək imkanına malik deyilik.

Fikrimcə, gələcəkdə bu hüquqi vəsitədən- beynəlxalq cinayət məhkəməsinə istifadə edib, erməni cinayətlərinə lazım olan hüquqi qiymət verilməsi ilə bağlı addımlar ata bilərik”.

Milli məhkəmələrimizin rolu...

Politoloq qeyd edib ki, universal ci-

mayət yurisdiksiyası prinsipinə əsasən, milli məhkəmələrimiz də sadaladığımız dörd cinayətə görə hüquqi mühakiməni həyata keçirə bilər: “Bu da öz sərəncamımızda olan hüquqi vasitələrdən biridir. 2020-ci ilin sentyabr-oktyabr aylarında Ermənistan tərəfindən Azərbaycanın hərbi əməliyyatlar zonasından tamamilə kənarda olan-Tərtər, Bərdə, Gəncə, Mingəçevir, Xızı, Abşeron, Yevlax, Beyləqan və digər yerlərdə sivil vətəndaşlar, mülki obyektlər hədəf kimi seçilmişdi. Bu, təbii ki, beynəlxalq hüquqla qadağan olunmuş əməl idi”.

Beynəlxalq məhkəmələr və ikili standart

T.Rzayev bildirib ki, Ermənistan 44 günlük müharibədə beynəlxalq hüquqla qadağan olunmuş silahlardan da müntəzəm olaraq istifadə edirdi: “30 il ərzində gördük ki, bütün beynəlxalq təşkilatlar hər zaman Ermənistanın Azərbaycana hərbi təcavüzü məsələsində ikili standartlardan çıxış edib, ədalətli mövqə göstərməyiblər. Buna baxmayaraq, yenə də ədalətə inamımızı itirmirik və yenə də beynəlxalq qurumlara müraciət edirik. Gələcəkdə onların bu məsələdə hansı addım atacaqları, ədalətli mövqeyimizi dəstəkləyəcəyi və ya dəstəkləməyəcəyi artıq onların vicdanına qalmış məsələ olacaqdır”.

Yeganə BAYRAMOVA

Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkişafı
Agentliyi

Məqalə “Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyi”nin maliyyə dəstəyi ilə “Müzəffər Ali Baş Komandanın rəhbərliyi ilə 44 günlük “Vətən Müharibəsi”ndə qazanılmış tarixi qələbə, Ermənistan tərəfindən törədilmiş sülh və insanlıq əleyhinə cinayətlər, habelə müharibə cinayətləri ilə bağlı həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması” istiqaməti üzrə hazırlanmışdır

Avropasayağı “söz azadlığı” ...

Yelisey Sarayının AZƏRTAC-a qarşı növbəti qərəzi

Azərbaycan jurnalistinin peşə fəaliyyətinə maneçilik cəhdi

Bu günlərdə Yelisey Sarayı Azərbaycanın dövlət informasiya agentliyi olan AZƏRTAC-ın müxbirinin Şengen zonasına daxil olmasına mane olmaq istəyib. Verilən məlumata görə, Almaniyanın Bonn şəhərində keçirilən seminarda iştirak etmək üçün AZƏRTAC-ın ezam olunan əməkdaşının Şengen ərazisinə girişi iyunun 11-də Fransanın qeyri-qanuni və əsassız sifariş əsasında bloklanıb.

BMT-nin İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyası (UNFCCC) Kətibliyinin təşkilatçılığı ilə keçirilən tədbirə dünyanın bir çox ölkələrindən jurnalistlər dəvət edilib. Köln/Bonn hava limanında jurnalist Aygün Həsənovaya bildirilib ki, Fransa tərəfindən onun Şengen ərazisinə daxil olması yasaqlanıb.

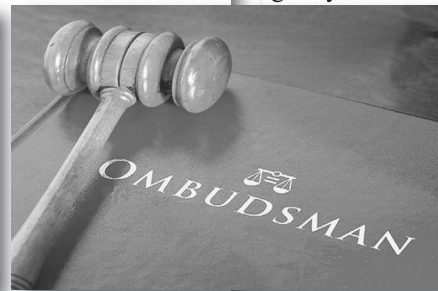
Çoxgirişli Şengen vizası, seminara dəvət və digər sənədlərin qaydasında olduğunu görən Almaniyanın rəsmi qurumları da bu məsələni araşdırmaq qərarına gəliblər.

Fransanın media işçisinə qarşı bu

qərəzli hərəkəti səbəbindən AZƏRTAC-ın əməkdaşı bir neçə saat hava limanında saxlanılıb. Lakin Azərbaycanın Almaniyaadakı səfirliyi və UNFCCC Kətibliyinin məsələyə qarışmasından, eyni zamanda, Almaniyanın rəsmi qurumlarının Fransanın tələbinə əsassız olduğunu gördükdən sonra ona ölkəyə daxil olmasına icazə verilib.

Fransa hakimiyyətinin Azərbaycan jurnalistinin peşə fəaliyyətinə növbəti maneçilik cəhdi bu ölkənin demokratiyasının gerçək mahiyyəti barədə konkret təşəvvür yaradır. Onu da qeyd etmək ki, söhbət jurnalistin UNFCCC-nin tədbirində iştirakının əngəllənməsindən gedir. Bu gün dünyada iqlim dəyişikliyi ilə bağlı yaranan çağırışların nə qədər aktual olduğu hər kəsə yaxşı məlumdur. Dünya üçün kritik bir dövrdə Azərbaycan yenə də liderlik keyfiyyətləri nümayiş etdirərək BMT-nin COP29 konfransına ev sahibliyi etməyin məsuliyyətini öz üzərinə götürüb və bununla bağlı çox ciddi gündəlik müəyyənləşdirib. Ölkəmiz global təhdidlər qarşısında beynəlxalq həmrəyliyin gücləndirilməsinə və iqlim dəyişikliyinə fəsadlarına qarşı mübarizədə, o cümlədən kiçik ada

dövlətlərinə kömək göstərilməsində konkret nəticələrə nail olunmasına çalışır. Fransa hakimiyyəti isə beynəlxalq səviyyədə Azərbaycana böyük etimad göstərilməsini sinirə bilmir. Bu ölkənin UNFCCC-nin tədbirinə dəvət alan azərbaycanlı jurnalistə qarşı bu cür hərəkəti böyük sual doğurur: Fransa niyə COP29 ilində azərbaycanlı jurnalistin

media təlimində iştirakına maneə törətməyə çalışır? Fransa nəzərə almalıdır ki, COP29-da iştirak üçün Bakıya çoxlu fransız jurnalistin də gəlməsi gözlənilir. Məgər bu cür siyasiləşdirilmiş yanaşma onlara da təbiiq olunmalıdır?! Onu da qeyd etmək ki, Fransa hakimiyyətinin azərbaycanlı jurnalistlərə aqressiv yanaşması ilk dəfə deyil ki, baş verir. Bundan əvvəl də Fransa tərəfindən Azərbaycandan olan jurnalistlərin peşə fəaliyyətlərinə müdaxilə cəhdləri olmuşdu.

Yelisey Sarayının azərbaycanlı jurnalistin peşə fəaliyyətinə əngəllər yaratmaq cəhdi həm Azərbaycanda, həm də dost ölkələrdə ciddi etirazlarla qarşılanıb. AZƏRTAC Fransanın davranışlarını pisləyən bəyanat yayıb. Eyni zamanda, Mətbuat Şurasından məsələyə münasibət gecikməyib. Qurumun yaydığı bəyanatda Fransanın sifariş səbəbin-

Sərt etirazlar

man vurğulayıb ki, Ümumdünya İnsan Hüquqları Bəyannaməsinə əsasən, hər bir şəxs əqidə azadlığı və onu sərbəst ifadə etmək azadlığı hüququna, maneəsiz olaraq öz əqidəsində qalmaq azadlığı, istənilən vasitələrlə və dövlət sərhədlərindən asılı olmayaraq, informasiya və ideyalar axtarmaq, almaq və yaymaq azadlığına malikdir. Eyni zamanda, Fransa iştirakçısı olduğu “Mülki və siyasi hüquqlar haqqında” Beynəlxalq Paktın, Avropa İnsan Hüquqları

Konvensiyasının müddəalarına da zidd hərəkət edib.

Bu günlərdə AZƏRTAC-ın Fransa hakimiyyətinin agentliyin jurnalistinə qarşı qərəzli mövqeyini qətiyyətlə pisləyən bəyanatı Gürcüstan mətbuatının diqqət mərkəzində olub. Belə ki, “newsday.ge”, “aktual.ge”, “24news.ge”, “interpress.ge” informasiya portalları Agentliyin bəyanatını Azərbaycan, gürcü, rus və ingilis dillərində dərc ediblər.

Mübariz FEYİZLİ

Minsk qrupu niyə ləğv edilmir?

Bakı qurumu gömdü, İrəvan isə “diriləcəyini” arzulayır...

Konstitusiyaya dəyişikliyi zəruridir...

Bəli, qeyd edilən bu reallıqlar sülh üçün münbət şərait yaradır - amma, bölgədə əbədi sülhün və sabitliyin formalaşması üçün başqa şərtlər də tələb edilir. Tarixən özünün əsassız tələbləri, fərqli iddiaları ilə gündəmə gəlməyə çalışan, bu yolda özünə dəstək axtaran, bəzən tapan və bu iddialarını “gerçəkləşdirmək” uğrunda bir sıra yollara əl atan Ermənistanın hansısa bir mərhələdə yenidən öz ənənəvi yoluna qayıdacağını istisna etmək olmaz - bunun üçün isə məsələni kökündən həll etmək gərəkdir. Ermənistanın yalan və əsassız iddialarının tarixi-mənəvi təməlinin olmadığı kimi, hüquqi “əsaslandırma”larının da aradan qaldırılması vacibdir. Başqa sözlə, bu dövlətin “öz təqdimatında” qəsd ilə yol verilən yanlışlıqlar aradan qaldırılmalıdır. Ən azından Konstitusiyası səviyyəsində...

Bunun üçün nə etmək lazımdır? Ermənistanın Müstəqillik Bəyannaməsinin preambulasında “Ermənistan SSR Ali Sovetinin və Dağlıq Qarabağ Milli Şurasının 1 dekabr 1989-cu il tarixli “Ermənistan SSR-ə yenidən birləşmək

haqqında” birgə qondarma qərardan bəhs olunur. Yəni rəsmi olaraq Ermənistan hələ də 4.4 min kv km-lik Azərbaycan torpağına ildia ortaya qoyur. Türkiyə ilə münasibətlərin tənzimlənməsinə olan maneəyə gəldikdə isə sə-nəddə 1915-ci ildə Osmanlı dövlətində qondarma “erməni soyqırımı”nın beynəlxalq səviyyədə tanınmasına nail olunması da vurğulanır.

Ermənistan həqiqə-tən də artıq “düz yoldadırsa” bu dəyişiklikləri labüd saymalı, sülh üçün bu addımı atmalı və Azərbaycan torpaqlarına, eləcə də Türkiyəyə qarşı əsassız iddialarından geri durmalıdır. Geri durmayacağı təqdirdə, bu, Ermənistanın yenə də füsət güdməsi, özünə lazımi an üçün vaxt qazanması kimi anlaşılr. Beləliklə, sülhün bölgə üçün əhəmiyyəti demək olar ki, qalmır...

Ermənistanın bu “siyasəti” özünü başqa rakurslarda da açığa verir - məsələn, qeyd edildiyi kimi, Qarabağ adlı hansısa bir “münaqişə”nin olmadığı, artıq tarixə çevrildiyi bir zamanda rəsmi İrəvan yararsız və fəaliyyətsizliyi ilə seçilən, ölü bir mexanizmə çevrilmiş ATƏT-in Minsk Qrupundan əl çəkmir - onun ləğvinə çağırış etmir.

Amma görünür, Ermənistanın bu məsələdəki susqunluğu, hətta bəzi məqamlarda keçmiş həmsədr ölkələrin nümayəndələrini həm də “Minsk Qrupu təmsilçisi” kimi qələmə verməsi xüsusi planın tərkib hissəsidir - eyni zamanda, Konstitusiyaya dəyişikliyinə ləngitmə ilə birbaşa bağlıdır. Ermənistanın siyasi rəh-

Artıq tərəflər vasitəçisiz bir ortamda razılaşmanın bir addımlığındadırlar. Son reallıqlar bu quruma ehtiyacın qalmadığını faktiki olaraq ortaya qoyur. Bir müddət öncə Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev ATƏT-in fəaliyyətdə olan sədrini qəbul edərkən deyib ki, Azərbaycan öz iradəsi və gücü hesabına beynəlxalq hüququn norma və prinsiplərinə, BMT Nizamnaməsinə uyğun olaraq ərazi bütövlüyünü və suverenliyini tə-

Minsk qrupuna ehtiyac qalmayıb...

min edərkən işğala son qoyub. Artıq Ermənistan-Azərbaycan münaqişəsinin tarixdə qaldığını və mövcud olmadığını deyən dövlətimizin başçısı qeyd etdi ki, buna görə ATƏT-in Minsk qrupu və onunla əlaqədar olan bütün təsisatların ləğv edilməsinin vaxtıdır. Azərbaycan tərəfi bu məsələni qaldırıb və Ermənistan tərəfinin də buna razı olmaması üçün hər hansı bir səbəb görünmür.

bərliyi bu yolla yenə də öz əsassız iddialarını davam etdirir (konstitusiyası səviyyəsində) və məsələnin nə vaxtsa yenidən Minsk Qrupu “müstəvisi”nə qayıda biləcəyini düşünür. Məhz bu səbəbdendir ki, Ermənistan nə Konstitusiyaya dəyişikliyi etmir, nə də Minsk Qrupundan tam imtina reallaşdırır.

Amma artıq gecdir - Ermənistan anlamalıdır ki, siyasi gündəm dəyişib. Azərbaycanı ərazi bütövlüyü təmin edib, suverenliyini bərpa olunub. Regionda sülhün və təhlükəsizliyin təmini, Ermənistan ilə Azərbaycan arasında münasibətlərin normalaşdırılması prosesi isə

Ermənistanın “arzu”ları...

ikiterəfli xarakter daşıyır. Son təmaslar da sübut etdi ki, ikitərəfli, vasitəçisiz danışıqlar daha effektivdir. Beləliklə, “Minsk qrupu” kimi fəaliyyətsiz strukturların saxlanması heç bir aktualıq kəsb edə bilməz. O ki qaldı, başqa “arzu” və “niyyət”lərə... Ermənistan bu kimi “arzu” və “niyyət”in nə ilə noticələndiyini, yekunlaşdığını gördü və dərsini aldı. Yenidən “dəmir yumruğu”a tuş gəlməmək üçün İrəvanın sülhü seçməkdən başqa çıxış yolu yoxdur...

SADİQ

“Freedom House”un ənənəvi “yolu” və “balı” ...

Azərbaycanın yürütdüyü sabit və davamlı inkişaf xətti, dövlət maraqlarını özündə ehtiva edən siyasət kursu xarici anti-Azərbaycan dairələrini, ermə-

nipərəst mərkəzləri açıq şəkildə narahat etməkdədir. Bunun nəticəsidir ki, “hüquq müdafiəsi” amilini özünə pərdə edərək korporativ maraqlara xid-

mətçilik edən bir sıra qurumlar zaman-zaman qərəzli və əsassız açıqlamaları və ya “hesabatları” ilə gündəmə gəlməyə çalışırlar. Ölkəmiz son 4 ildə

bölgədə yeni siyasi-iqtisadi mənzərə yaradıb, o cümlədən, beynəlxalq aləmdə tolerantlıq məkanını kimi tanınır, mühüm beynəlxalq tədbirlərin keçirildiyi ünvana çevrilib, ən əsası isə beynəlxalq hüquqa və demokratik prinsiplərə sədaqət nümayiş etdirir - bu fakt ermənilərin havadanı qismində çıxış edən “Freedom House” kimi özünü “demokratiya keşikçisi” qismində təq-

Təşkilat Azərbaycana münasibətdə yenə ermənipərəst mövqedən çıxış etdi

dim edən, əslində isə milli dövlətlərə qarşı səlib yürüşü aparanların “ürəyincə deyil”. Bu “hüquqçu təsisat” ölkəmizə münasibətdə hər zaman “ermənipərəst standart”dan çıxış edir. Bu dəfə də ənənəvi qərəzli yanaşmanın şahidi-yik...

Təhrif, yalan, böhtan...

Belə ki, faktiki olaraq Dövlət Departamentinin strukturu sayılan “Freedom House” 100 ballıq saxta cədvəldə Azərbaycana 7 bal verib. Bunu STM-in İcra Aparatının rəhbəri Sahib Məmmədov açıqlayıb. O əlavə edib: “Bu, təxminən ölkəsində internetin, bütün sosial şəbəkələrin, alternativ media-nın qadağan edildiyi ölkələrə bərabər bir reytingdir. O ölkələrə ki, cəmi bir rəsmi dövlət tv-si var və bir neçə rəsmi qəzeti. Bu öz yerində. Bu barədə şərh verməmişəm. Bu şərfətsiz təşkilat yenə də Azərbaycanın ərazi bütövlüyünə hörmətsizlik edir. “Dağlıq Qarabağ” adlı subyekti göstərir və onu ayrıca qiymətləndirir. Onların qənaəti belədir ki, “Azərbaycan Dağlıq Qarabağı işğal edəndən sonra orada da vəziyyət pisləşib”.

Bəli, həm mövqə, həm yanaşma, həm də qənaət ortadadır. “Freedom House”-un bu dəfəki yanaşması da şərböhtandan uzağa getmir. Hər zaman olduğu kimi, bu dəfə də subyektivliyə, və qərəzə söykənən “hesabat”da əsl həqiqət təhrif olunur, yalan, böhtan önə çıxarılır. Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü, suverenliyini bərpa etməsi, beynəlxalq hüququn tələblərinin yerinə yetirilməsi bu təşkilatı niyə bu qədər incidir - əsl sual budur...Bu barədə az sonra...

“Freedom House” öz ampluasında...

Hələlik isə bu bədnam təşkilatın Azərbaycana yaxmağa çalışdığı ləkələrin qərəzliyi və əsassızlığı məsələsinə toxunaq. Azərbaycan bütün azadlıqların təmin edildiyi, vətəndaşların hüquqlarının ən ali şəkildə qorunduğu, vətəndaş cəmiyyətinin, mətbuatın inkişafının diqqətdə saxlanıldığı azsaylı ölkələrdəndir. Azərbaycan dövlət Konstitusiyasında insan hüquq və azadlıqlarının təsbitinə ən çox yer vermiş ali sənədlər arasındadır - bizim Ana Yasamızda “Freedom House”-un ciddi cəhdlə qoruduğu başqa dövlətlər kimi əsassız iddialar, təxribatçı məsələlər yer almır. Hüquqi, demokratik, dünyəvi, bir sözlə, modern dövlət quruculuğu yolu ilə irəliləyən müstəqil respublikamızda vətəndaş cəmiyyətinin formalaşması, insanların azad, sərbəst yaşaması, qanunun aliliyinin təmin edilməsi məqsədi ilə ən yüksək tələblərə cavab verən normativ hüquqi baza yaradılıb. Vətəndaş cəmiyyəti institutlarının inkişafına çox böyük təkan verilir - dövlət tərəfindən QHT-lərə, gənclər təşkilatlarına və digər qurumlara hər il maliyyə vəsaitləri ayrılır.

Qondarma “bal vermə əməliyyatı” Azərbaycanla qarşı qarayaxma kampaniyalarının iflasının bariz sübu-

tudur - çünki, Azərbaycan bütün dünyada mətbu azadlığın təmin edildiyi, azad şəkildə internetdən istifadənin mümkün olduğu dövlətlərdən biri kimi tanınır. Bu məqamlar isə “qiymətləndirmə”nin real faktlar əsasında deyil, konkret güclərin transmilli maraqlarına xidmət edən detallar əsasında tərtib edilməsini göstərir. Digər tərəfdən, dövlətimizin əldə etdiyi nailiyyətlərə, müstəqil xarici siyasət kursumuza, Qarabağın azadlığı üçün apardığımız mübarizəyə, separatizmin sona çatdırılması kimi müsbət bir presedenti formalaşdırmağımıza “ermənipərəst cavabı”n belə olması təəccüblü qarşılanmamalıdır. Bu kimi təşkilatlar beynəlxalq

aləmin Azərbaycanın uğurlarına dəstək verməsindən, yeni iqtisadi-siyasi dönmədə Azərbaycanın uğurlu təmsilçiliyindən daha da aqressivləşirlər. Beləliklə də, özlərini ifşa edirlər...

Yalan iddialar...

O ki qaldı, Qarabağla bağlı “iddia” və ya yalanlara, “Freedom House”-un tutduğu yol “arxadan atılan daşa” bənzəyir. Azərbaycan 4 ilə yaxındır ki, özünün ərazi bütövlüyünü və suverenliyini təmin edib. Bütün dünya, beynəlxalq aləm hüquqi və tarixi ədalətin bərpasını - Qarabağın erməni işğalından azad edilməsini, separatizmdən qurtulmasını dəstəkləyib. Azərbaycan atdığı bütün addımlarda, apardığı bütün siyasi fəaliyyətdə yalnız və yalnız beynəlxalq

hüquqa əsaslanıb. Azərbaycanda “Dağlıq Qarabağ” adlı inzibati ərazi vahidi yoxdur - Qarabağ iqtisadi rayonu var. “Freedom House” kimi bütün

kartları açılmış “təşkilatların” nəyi necə adlandırması isə heç nəyi dəyişmir.

Yaxşı olardı ki, Azərbaycana münasibətdə ikili standartla-

ra müraciət edən təşkilat öz hesabatlarında Ermənistanla bağlı həqiqətləri

əks etdirirdi. Bu ölkənin Konstitusiyasında Azərbaycanın ərazilərinə qanunsuz və əsassız iddialar yer almaqdadır. 30 ilə yaxın bölgədə sabitliyə təhdid olan Ermənistan bu gün də yalançı iddialarından əl çəkmək istəmir və regionda əbədi sülhün formalaşmasına maneçilik törədir. Yaxşı olardı ki, “Freedom House” beynəlxalq hüquq müdafiəçisi qismində bu amilə diqqət yetirirdi.

Amma görünən budur ki, ermənipərəst maraqların əsirinə çevrilmiş “Freedom House” da digər anti-Azərbaycan mərkəzlər, hətta dövlətlər kimi ölkəmizə qarşı şərböhtandan əl çəkmək niyyətində deyil. Bu təşkilat unudur ki, Azərbaycanı bu kimi yalanlarla və ya qərəzlərlə tutduğu ədalətli yoldan çəkəndirmək mümkün deyil. Ortada bir fakt var - bu kimi addımlarla, “öz imicini erməni maraqlarına qurban verməklə” “Freedom House” heç bir beynəlxalq standartlara, qayda-qanunlara məhəl qoymayan bir qurum olduğunu bir daha nümayiş etdirir.

P.İSMAYILOV

Könüllülükdən məcburiliyə... NATO-Budapeştlə hansı razılığa gəldi?

NATO Ukraynanın tərəfdaşı olaraq bu ölkəni silahlandırmağı davam etdirir. Məqsəd davam edən müharibədə

rəsmi Kiyevin Rusiyaya qarşı müqavimətini gücləndirməkdir. Müharibə başlayandan aliyans Ukraynaya milyardlarla dollar dəyərində silah tədarük edib. İndiyə qədər aliyans üzvlərinin bu prosesdə iştirakı könüllü olsa da, bundan sonra məcbur olacaqlar. Bununla bağlı NATO-nun baş katibi Yens Stoltenberq Brüsseldə keçirdiyi mətbuat konfransında bildirib. O deyib ki, Ukraynaya silah tədarükü NATO ölkələri üçün məcburi olacaq, onları general Kristofer

Kavolinin rəhbərliyi altında aliyansın komanda strukturları əlaqələndirəcək. “Gördük ki, ABŞ 6 ay ərzində Ukraynaya əlavə yardımı razılaşdırıb, həmçinin NATO-nun bütün ölkələrinin silah tədarük etmədiyini görürük. Əgər bunu könüllü tədarüklərdən NATO qarşısında öhdəliklərə çevirərk, əlbəttə tədarüklər daha böyük və etibarlı olacaq. Fərqli ondadır ki, o zaman NATO-nun komanda strukturundan və ümumi maliyyəsiindən istifadə edəcəyik. Müharibə nə qədər uzun olarsa, proqnozlaşdırıla bilmək, hesabat vermək və xərclə-

rin ədalətli bölüşdürülməsi bizim üçün o qədər vacibdir”, - deyər baş katib vurğulayıb.

Yens Stoltenberq qeyd edib ki, Ukrayna ildə 40 milyard dollarlıq silahla təmin ediləcək. Aliyans təchizatı koordinasiya edəcək. “Mən müdafiə nazirlərinin Ukraynaya yardımın göstərilməsində NATO-nun rolunun gücləndirilməsi planını təsdiqləməsini gözləyirəm. Bu, Vaşinqtonda keçiriləcək sammitdə razılaşdırılacaq Ukraynaya yardım paketinin əsas elementidir”, - deyər aliyansın baş katibi söyləyib.

Qeyd edək ki, NATO liderlərinin iyulda keçiriləcək sammitində Ukraynaya əlavə dəstək barədə qərarın qəbul ediləcəyi gözlənilir. Lakin Macarıstan dəfələrlə Ukraynaya silah tədarükünə qarşı çıxıb. Macarıstanın Baş naziri Viktor Orban bu təşəbbüsləri yanlış hesab etdiyini bildirdi. Lakin NATO-nun Baş katibi Yens Stoltenberq Buda-

peştdə Viktor Orbanla danışıqlardan sonra keçirilən mətbuat konfransında tərəflərin razılığa gəldiyini deyib. Onun sözlərinə görə, Macarıstan NATO-nun Ukraynaya yardım proqramlarına qatılmayacaq, lakin bunu edəcək digər müttəfiqlərə də mane olmayacaq. Baş katib deyib ki, NATO müttəfiqlərinin aliyansın bütün proqramlarına mütləq qatılmaq barədə öhdəlikləri yoxdur və Macarıstan aliyansın Ukraynaya hərbi yardım planlarında iştirak etməyəcək. Bundan əlavə, macarıstanlı hərbiçilər Ukrayna ordusunun təlimlərinə və təhlükəsizlik mərkəzlərinə Ukraynaya yardım layihələrinə də qatılmayacaq. Yens Stoltenberq, həmçinin Macarıstanın Baş naziri Viktor Orbanın digər NATO üzvlərinin Ukrayna üzrə layihələrdə iştirakına mane olmayacağını vurğulayıb.

N.BAYRAMLI

Makron Yeni Kaledoniyada uduzdu

MÜBARİZ

Yelisey Sarayının prezidenti Emmanuel Makron dönmədə həyata keçirdiyi uğursuz siyasət bu ölkə üçün

kədərli nəticələrini verməkdədir. Bu günlərdə Avropa Parlamentinə seçkilərdə acınacaqlı məğlubiyyət E.Makronun siyasi komandası üçün biabırçılıqdır və soyuq düş effektinə bərabərdir. Ancaq bu, rəsmi Parisin başını

aşığı, Makronun dilini gödək edəcək yeganə fakt deyil. Fransa prezidenti, həmçinin daha bir ünvanda acınacaqlı məğlubiyyətə uğradığını etiraf etmək məcburiyyətində qalıb. Söhbət onun Yeni Kaledoniyada “seçki islahatla-

rı”nın dayandırıldığını açıqlamasından gəlir. Bu barədə “Reuters” məlumat yayıb. “Yeni Kaledoniyada seçicilərlə bağlı konstitusiya layihəsi dayandırılıb”, - deyər Makron bildirib. Fransa prezidentinin Yeni Kaledo-

niyada “islahatları” dayandırmasını publik şəkildə bəyan etməsi məcburi qaydada atılan bir addımdır. Bu ölkədə Makronun islahat fiaskosunu şərtləndirən ikinci mühüm amili qeyd edə bilərik.

Yerli kanak xalqının dönməz, qətiyyətli mübarizəsi

Xatırladaq ki, 2024-cü ildə Yeni Kaledoniyada etirazlar burada yaşayan fransızların səsvərmə hüquqlarını genişləndirən və yerli əhalinin hüquqlarını pozan qanun layihəsinə görə başlayıb. Məsələnin mahiyyəti ondan ibarətdir ki, Yelisey Sarayı bütün digər müstəmləkələrdə olduğu kimi, Yeni Kaledoniyada da son dərəcə müstəmləkəçilik siyasəti həyata keçirir. Adanın bütün sərvətləri Fransa tərəfindən vəhşicəsinə talanır. Təbii ki, belə vəziyyət ada ölkəsinin aborigen sakinlərində ciddi narazılıqlar yaradır. Onlar Fransanın müstəmləkə əsarətindən qurtulmaq, öz talelərinin və sərvətlərinin sahibi olmaq naminə ardıcıl mübarizə aparırlar və indiyədək müəyyən uğurlar da qazanıblar. Yelisey Sarayı yerli əhalinin proseslərə təsir imkanlarını azaltmağın ən optimal yolunu burada gəlmələrin sayını artırmaqda və hüquqlarını genişləndirməkdə görür. İndiyədək Fransanın mərkəzi hakimiyyəti buraya çoxlu sayda cənəbinin, o cümlədən də kriminal ünsürlərin köçürülməsinə nail olub. Bu dəfə söhbət gəlmələrin seçki hüquqlarının tanınmasından gəlir. Səsvərmə sisteminin dəyişdirilməsi ilə bağlı Fransa parlamentinin müzakirəsinə çıxarılan qanun layi-

həsinə görə, 10 il Yeni Kaledoniyada yaşayan Fransa vətəndaşları əyalət seçkilərində səs verə biləcəklər. Fransa hakimiyyətinin Yeni Kaledoniyada gəlmələrin seçki hüquqlarını genişləndirmək planı çox

doğru olaraq elektoratın tərkibini dəyişmək hədəfi anlamında qəbul olunur.

Yelisey Sarayının siyasi gedişinin mərkəzi niyyət güddüyünü yaxşı anlayan kanak xalqı “islahatlar”ın gündəmə gəldiyi ilk vaxtlardan ayağa qal-

xaraq sərt etirazlarını bildirir. Ölkədə həyat iflic olub. Mərkəzi hakimiyyətin ölkəyə əlavə hərbi kontingent yeritməsi, etirazları yatırmaq üçün ən qəddar vasitələrə əl atması, hətta Makronun özünün Yeni Kaledoniyaya gələrək burada hansısa yol xəritəsini təqdim etməsi də nəticəsiz qaldı - kanak xalqı geri çəkilmədi.

hələrində ayrı-seçkilik halları, təbii sərvətlərin istismarı barədə ətraflı məlumat verilib, Fransa hökumətinin himayəsi altında təşkil edilən kütləvi immiqrasiya faktları diqqətə çatdırılıb.

Bakı Təşəbbüs Qrupunun fəallığı və kanak xalqına güclü dəstəyi

Bakı Təşəbbüs Qrupu, həmçinin Yelisey Sarayının bədnam “konstitusiya islahatlarına” qarşı sərt müqavimət göstərən Yeni Kaledoniyaya dəstək verir. Təsisat Yeni Kaledoniyaya hadisələri ilə bağlı xüsusi bəyanat yayıb. Bəyanatda paytaxt Numea şəhərində, həmçinin ətraf ərazilərdə baş vermiş və insan həyatı üçün təhlükə yaradan hadisələrlə bağlı dərin narahatlıq ifadə olunub. Sənəddə vurğulanır ki, hüquq-mühafizə orqanlarının fundamental insan hüquqlarına hörmət etməsi məcburidir. Fransa polisinin etirazçılara qarşı həddən artıq güc tətbiq etməsi bütün vətəndaşların təhlükəsizliyini və ləyaqətini təhdid altına qoyur. Qurum həmçinin rəsmi Parisin Yeni Kaledoniyaya ətrafında qurduğu informasiya blokadasını dağıtmaq istiqamətində fəal çalışmalar reallaşdırır. Bakı Təşəbbüs Qrupu tərəfindən hazırlanaraq müxtəlif KİV-ə təqdim olunan foto, video, çap materiallarında “islahatların” gerçək mahiyyəti barədə müxtəlif auditoriyalara müfəssəl məlumatlar çatdırılır. Belə əməli fəaliyyətin nəticəsidir ki, kanak xalqına beynəlxalq səviyyədə dəstək əhəmiyyətli dərəcədə artır.

FED pul siyasətində davamlı dəyişikliklər etsə də...

Azərbaycan manatına təzyiq imkanları məhduddur

ABŞ-nin Federal Ehtiyat Sistemi (FED) 2024-cü ildə dördüncü dəfə uçot faiz dərəcəsinə dair qərar verib və iqtisadçıların konsensus proqnozuna uyğun olaraq faizləri sabit səviyyədə (5.5 faiz) saxlanılıb. Bu, hazırkı dövr üçün uçot siyasətinin sırtləşməsi deyil, yumşaq diapozonda saxlanılması kimi dəyərləndirilir. Belə ki, 2022-ci ildən etibarən uçot dərəcələrini davamlı olaraq artıran ABŞ-in FED-i bu müddətdə 3 faiz artıma qərar verib. 2022-ci ildə 2,5 faiz təşkil edən uçot dərəcəsi 2023-cü ilin sonunda 5,5 faizə çatdırılıb. Bu artım Amerikanın pul siyasəti ilə bağlıdır və FED faiz parametrlərinə dəyişikliklər edərək ölkədəki inflyasiyanı nəzərə alaraq qəbul edir. Yəni faizlərin artırılmasında əsas məqsəd inflyasiyanı cilovlamaqdır. Hazırda sabit uçot siyasəti onu göstərir ki, inflyasiya hökumət üçün qənaətbəxş hesab edilir. Ancaq qiymət indeksinin artması halında uçot dərəcəsinin də artırılacağı istisna deyil.

FED-in qərarları qlobal bazar üçün hansı dəyişikliklərə səbəb olur?

ABŞ-nin Federal Ehtiyat Sisteminin uçot dərəcəsini artırması dünya maliyyə bazarlarında da əhəmiyyətli dəyişikliklərə gətirib çıxarır, açıq bazar əməliyyatlarında və valyuta bazarlarında əksər ölkələrin milli valyutalarının ABŞ puluna nisbətən ucuzlaşması baş verir. Məsələn, 2022-ci ildə Avropa Birliyinin (AB) vahid valyutası olan avronun FED-in artım qərarlarından sonra 10 faiz-bənd ucuzlaşması da bunu təsdiq edir. Hazırda FED uçot dərəcəsini sabit saxladığından

avro da dollar qarşısında sabitliyini saxlamaqdadır.

ABŞ-nin uçot dərəcəsinə dəyişikliklər etməsi Böyük Britaniya funtuna da təsir edir, ingilis pulu dəyər itirir. 2022-ci ildə Böyük Britaniyanın rəsmi valyutasının son 37 ildə ilk dəfə dəyər itirmə-

si də möhz FED-in qərarından qaynaqlanan maliyyə zəifləməsi idi.

Bütün bu ssenarilər onu göstərir ki, ABŞ-nin Federal Ehtiyatları Sistemi, yəni Mərkəzi Bankı faiz dərəcələrini növbəti aylarda artırsa, dünya maliyyə sisteminə, ələlxus da pul-valyuta bazarlarında ciddi narahatlıqlar da meydana çıxacaq. Bu siyasətin Azərbaycana təsirlərinə gəlincə, ölkəmizin beynəlxalq pul-maliyyə bazarları ilə daha sıx olmaması təsirlərin ötürüclüyünü azaldır. Ən əsası isə FED-in ötən dövrlərdə uçot stavkasını artırması zamanı, xüsusilə də 2022-ci ildə ən müəkkəb şəraitdə Azərbaycanın valyuta sektoruna bu cür təsirlər hiss olunmadığından yeni uçot siyasətinin də mənfi fəsadları gözlənilən deyil.

İlk növbədə onu nəzərə almaq lazımdır ki, manatın məzənnəsinə ölkəyə daxil olan valyutanın həcmi, Dövlət Neft Fondu tərəfindən hərraca çıxarılan valyutanın məbləği və digər amillər müəyyən

edir. Hazırda ölkəmizə daxil olan xarici valyutanın həcmi təmin edən da-yənliqlı resurslar mövcuddur. Dövlət Neft Fondunun strateji valyuta ehtiyatları 58 milyard

dollardan artıqdır. Mərkəzi Bankın valyuta ehtiyatları təkcə son bir ildə 27,7 faiz artaraq 11 milyard 713 milyon dolları ötürüb. Ümumilikdə, Azərbaycanın 70 milyard dollar həcmində təhlükəsizlik yastığı mövcuddur.

Həmçinin Azərbaycanın tədiyyə balansını və xarici ticarəti ilə bağlı göstəriciləri kifayət qədər yaxşıdır, 2024-ci ilin yanvar-aprel aylarında ölkəmizin xarici ticarət dövriyyəsinin həcmi 13,9 milyard dollar təşkil edib ki, ticarət dövriyyəsinin 8,5 milyard dolları ixrac, 5,4 milyard dolları isə idxaldır. Beləliklə, əmtəə dövriyyəsinə 3 milyard dollardan çox müsbət saldo yaranıb ki, bu da tədiyyə balansının cari vəziyyətinin qənaətbəxş olduğunu göstərir.

Göründüyü kimi bir çox ölkələrin mərkəzi bankları öz pul siyasətində davamlı dəyişikliklər edərək uçot və faiz dərəcələrini artırırsalar da manata təzyiq imkanları müşahidə edilmir. Əhəlinin milli valyutaya olan inamı sabitdir, üstəlik, Azərbaycanda xarici valyutalarla nisbətən, manatla yığım əmanətlərinin həcmi artır. 2024-ci ilin yanvar-aprel aylarında fiziki şəxslər tərəfindən banklara manatla qoyulmuş əmanətlərin həcmi 20 faiz artıb ki, bu da milli valyutaya inamın notəsidir.

Beləliklə, mövcud qlobal maliyyə və valyuta konyukturası onu deməyə əsas verir ki, ABŞ və Avropada uçot siyasətlərindəki dəyişikliklər Azərbaycanı təsiredici xarakter daşımır, manata heç bir təzyiq yoxdur.

ELBRUS

Şəfa Vəli: Mən Göyçəni xatirə-xatirə tanıyıram...

şırları yağda tovlayıb yeyirik. Sözə bax, “qızardırıq” demirəm ha, “tovlayırıq” deyirəm. “Tovlamaq”, bir növ, “başını aldatmaq” anlamına gəlir, deyilmi? Demək, körpə çasırlı tam qızartmaq, göyçəli təbirincə desəm, “öldürmək” olmaz,

onu azacıq yağda yumşaltmaq, üzərinə zövqə görə sarımsaqlı və ya duzlu qatıq töküüb yemək lazımdır. Bu deyimlər də itir yavaş-yavaş. Əzmə xəngəli nənəmdən öyrənmişəm. Hər il payız gələndə mi restoranlar reklama başlayırlar: “Xəngəl mövsümü gəldi!” Göyçəli üçün xəngəlin mövsümü yoxdur. Göyçəlinin evindən qurudulmuş qaşıqxəngəli, ərşə, xəngəl əksik olanda, ələ bilir, aqlıq düşür (gülür). Özüm beləyəm...

- Sizinlə danışdıqca belə başa düşürəm ki, Göyçəyə məxsus deyimlər də az deyil.

- Böyük insan Sədnik Paşa Pirsultanlı deyirdi ki: “Əsatirlər, əfsanələr mifologiyanın nilufərləridir”. Nilufərlər su üzündə üzür, biz onların saplağını da, kökünü də görmürük. Elə təəssürat yaranır ki, nə varsa, elə suyun üstündə üzənlərdir. Deyimlər də təfəkkürün nilufərləridir. Azərbaycanımızın başqa bölgələrinin deyimlərini öyrəndikcə, onları yaşamağın bir Gədəbəyde, bir də Göyçədə olduğunu anladım. Biz o dumduru təfəkkürün nilufəri olan deyimlərimizi də unutmamışıq, min şükür!

- Göyçə həsrəti yaradıcılığınızda necə əks olunub?

- Dolğun cavab verə bilmərəm. Göyçə həsrətini anam qədər, nəmən qədər yaşaya bilmərəm, bu, dəqiqdir. Mən Göyçəni xatirə-xatirə tanıyıram axı... Bununla belə, miras aldığım o xatirələr ələ tez-tez qarşıma çıxır ki yazırlımda. Xüsusən də, hekayələrimdə. Özün bilirən də, son nəqəti qoyana-dək o əsər nəyinsə, kiminsə diqtəsiylə yazılır sanki. Sonra qayıdıb başdan-sona oxuyanda görürsən mətnin bətinədəkiləri. O batında çox rastlaşıram Göyçə dərdi, Göyçə həsrəti ilə...

- Göyçə haqqında seir yazmısınızmi?

- Uşaq idim. “Novruz bayramı” şeirimə görə məktəbimizin bütün müəllimlərindən tərif almışdım. Müəllimlərimdən biri demişdi: “Göyçəlidir də, gör nə şair olacaq böyüyəndə!” Bu sözdən incimişdim... Uşaq ağıllı ələ bilmirdim ki, bu söz göyçəli şairlərin hamısının xətrinə dəyər. Qəfildən demişdim: “Göyçəli şairlər çox, danamamam, Mən də şairlərdə final deyiləm”. Göyçəli şairlərin bədiliyinə bələddirlər. Çünki həyatın, təbiətin ən bədii halını tanıyırlar, o cür yaşayırlar, hər şeyə olduğu kimi-ən saf həyliyə yanaşırlar. Onların çəkdiyi məsəllər də qafiyəlidir, başlarına gələndə həyatı hadisələri belə, poetik cəhətlərin bolluğuyla anladılar. Başqa sözlə, Göyçə özü başdan-baş seirdir göyçəli şairlər üçün.

- Göyçəyə qayıtsanız, -qayıdacağıq, buna əminəm!-nə edərsiniz?

- Göyçə gölünün sahilindən 5 ədəd yumru, balaca daş tapıb “Beş daş” oynayaram doğulduğum evin həyətinə. Əmimgilin evinin 1-ci mərtəbəsindəki balaca bir otaqda dünyaya göz açmışam. O otağı təxəyyülimdə indiyədək min cür xəyal etmişəm. Həmin otağın qapısı açılan həyətdə əsl göyçəli uşaq kimi, ən azı, bir-cə gün yaşamaq istəyirəm: qaçmaq, yıxılmaq, qımı özəyi soyub yemək, cücələrə dən səpmək istəyirəm... Anam öz uşaqlığında nə edirdisə, onu etmək istəyirəm. Uşaqlığım Şəmkir rayonunun Ələsgərli kəndində (keçmiş Badakənd) keçib. Göyçəliyəm, kənd uşağı olaraq böyümüşəm, amma Göyçədə uşaq olmamışam. Onu istəyirəm...

Şahənə MÜŞFİQ

Ermənistan hakiyyətindən geri addım?

Mirzoyan Paşinyanın KTMT-dən çıxmaq barədə fikrini “düzəltmək” istədi...

Ermənistan regionda Rusiyanın maraqlarına zidd olan addımlar atmaqda davam edir. İrəvanın Kollektiv Təhlükəsizlik Müqaviləsi Təşkilatına (KTMT) qarşı münasibəti Moskva tərəfindən qəbul olunmaz hesab edilir. Çünki bu təşkilat möhz Rusiyanın himayəsi ilə yaradılıb. Məlumdur ki, bir müddətdir Ermənistan KTMT-nin tədbirlərinə qatılır.

İyunun 12-də isə parlamentin iclasında Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan bildirdi ki, Kollektiv Təhlükəsizlik Müqaviləsi Təşkilatından çıxmaq Ermənistan hakimiyyətinin növbəti addımı olacaq: “Növbəti məntiqi addım

KTMT-dən çıxmaq olacaq. Bununla bağlı bir ay, bir il və ya üç ildən sonra özümüz qərar verəcəyik”.

Paşinyanın bu açıqlaması Ermənistan gündəmə gətirib. Yerli media bu açıqlamanı “Ermənistan KTMT-dən çıxır” adı ilə tirajlayıb. Təbii ki, Rusiya İrəvanın bu mövqeyinə səssiz qala bilməz. Bunu gözə alan rəsmi İrəvan mövqeyində müəyyən korrektor edib. Belə ki, xarici işlər naziri Ararat Mirzoyan deyib ki, baş nazir Nikol Paşinyan Ermənistanın Kollektiv Təhlükəsizlik Müqaviləsi Təşkilatından çıxacağını bəyan etməyib.

“N.Paşinyan deyib ki, təşkilatdan nə vaxt çıxacağına Ermənistan hakimiyyəti qərar verəcək. İclas qeydə alınır, kimin nə dediyini yoxlamaq olar. Ermənistanın baş naziri demədi ki, biz KTMT-dən çıxırıq, o bildirdi ki, nə vaxt çıxacağımıza qərar verəcəyik, amma geri dönməyəcəyik”, - deyər Mirzoyan vurğulayıb.

Qeyd etdiyimiz kimi, tən-

minən iki ilə yaxındır ki, Ermənistan Kollektiv Təhlükəsizlik Müqaviləsi Təşkilatında iştirakını dayandırıb. Hələ bu ilin əvvəlində Paşinyan “France 24” telekanalına müsahibəsində belə demişdi: “Kollektiv təhlükəsizlik sazişi, fikrimizcə, Ermənistanı münasibətdə, xüsusən 2021-2022-ci illərdə yerinə yetirmədi. Bu, bizim diqqətimizdən kənarda qala bilməz. Biz bu sazişdə iştirakımızı dayandırdıq. Görək bundan sonra nə olacaq”. KTMT-nin işində iştirak etməyən rəsmi İrəvan bir müddət öncə təşkilata üzvlük haqqını ödəməyi də dayandırıb. Rəsmi Moskva isə hesab edir ki, KTMT Nizamnaməsinə uyğun olaraq, İrəvan maliyyə öhdəliklərini yerinə yetirməlidir. Rusiya XİN bəyan edib ki,

Ermənistan rəhbərliyi üzvlük haqqını ödəməkdən imtina etdiyi üçün KTMT-nin cari büdcəsinə düzəliş edilməlidir. Lakin hər hansı üzv ölkə iki il müddətdə üzvlük haqqı ödəməzsə, onun təşkilatda qalıb-qalmamasına baxıla bilər.

Nardar Bayramlı

101 yaralı, 16 min dollarlıq sistem...

İrəvanda nə baş verir?

Etiraz aksiyaları fonunda Paşinyanın təhlükəsizliyi gücləndirilir

Ermənistanda siyasi gərginlik davam edir. İyunun 12-də keşiş Baqrat Qalstanyanın başçılığı ilə İrəvanda parlament binasının yaxınlığında növbəti etiraz aksiyası keçirilib. Buna səbəb həmin gün baş nazir Nikol Paşinyanın parlamentin iclasında iştirak etməsi olub. Paşinyanın devirmək istəyən etirazçılarla polis arasında arşıdurma yaranıb.

Ermənistanın Daxili İşlər Nazirliyi aksiyanın təşkilatçılarını və iştirakçılarını toqquşmalara səbəb olan qanunsuz hərəkətlərdən çəkinməyə çağırırsa da, nəticəsi olmayıb. “Aksiya zamanı bəzi iştirakçılar Baqramyan prospekti ilə Demirçyan küçəsinin kəsişməsinə polise butulka atıb, kordonu yarmaq istəyərkən isə polisin dəyənək və qalxanlarını götürüblər”, - deyər nazirliyin məlumatında bildirilib. Hüquq mühafizə orqanlarının əməkdaşları istənilən qanunsuz hərəkətin adekvat cinayət mühakiməsi ilə nəticələncəyi barədə xəbərdarlıq ediblər.

İyunun 12-də axşam saatlarında Ermənistan parlamentinin binası yaxınlığında baş verən toqquşmalarda 101 nəfər yaralalıb. Bu barədə Ermənistanın Səhiyyə Nazirliyinin mətbuat xidməti məlumat yayıb. Yaralıların arasında etirazçılarla yanaşı, po-

lis əməkdaşlarının da olduğu bildirilib. Yaralanan polislərin sayı ən azı 17 nəfərdir. 85 nəfər ilkin tibbi yardımdan sonra evə buraxılıb, qalanları xəstəxanaya yerləşdirilib. Polis İrəvanın Baqramyan prospektində etirazçıları dağıtmaya üçün xüsusi vasitələrdən, o cümlədən səs bombalarından istifadə edib.

Ermənistan İstintaq Komitəsi isə kütləvi iğtişaşların təşkilatçıları ilə cinayət işi açıb. Komitədən KİV-ə verilən məlumata görə, iyunun 12-də saat 19:30-da İrəvanda Baqramyan prospekti boyu polis qanuni tələblərinə tabe olmayan etirazçılar iğtişaşlar törədib. Qeyd olunub ki, iğtişaşlar polisə qarşı güc tətbiqi ilə müşayiət olunub - onlara yumruq və təpik zərbələri endirilib, müxtəlif əşyalar atılıb. Hazırda bu ərazidə quraşdırılmış kameraların videoqazlarına baxış keçirilir, iğtişaşların təşkilatçıları və iştirakçıların şəxsiyyətinin müəyyən edilməsi istiqamətində araşdırma aparılır.

Bütün bunlara baxmayaraq, arxiyepiskop Baqrat Qalstanyanın rəhbərlik etdiyi “Vətən uğrunda Təvəş” hərəkatı iyunun 13-də Ermənistan hökumətinin binası qarşısında etiraz aksiyası keçirəcəyini elan edib. Səbəb həmin gün Ermənistan höku-

mətinin həmin gün iclasının nəzərdə tutulması idi. Amma Baqratın bu çağırışından sonra hökumətin iclasının vaxtı dəyişdirilib.

Erməni mediası onu da yazır ki, baş verən hadisələr fonunda baş nazir Nikol Paşinyanın təhlükəsizlik sistemi gücləndirilir. “Hraparak” qəzetinin məlumatına görə, hakimiyyət keşiş Baqratın başçılığı altında keçirilən aksiyaya məhəl qoymasa da, N.Paşinyanın təhlükəsizliyinə yönəlik tədbirləri artırır. Hökumət administrasiyası baş nazirin təhlükəsizliyini təmin etmək məqsədi ilə yeni videoyazı sistemi tətbiq edib. Həmin sistemin qurulumu üçün dövlət büdcəsindən 6 milyon dram (təqribən 16 min dollar) maliyyə vəsaiti ayrılıb.

NARDAR

“Yeni Azərbaycan” qəzetinə abunə olmaq istəyənlər aşağıdakı yayım şirkətləri ilə əlaqə saxlaya bilərlər:

“Azərpoçt” MMC PDM- 0125984955, 0552004544
“Azərmetbuatıyımı” ASC - 0124411991, 0124404694
“Soma” MMC - 0125940252, 0503336969
“PressInform” MMC - 0703400100, 0504560835
“Qaya” MMC - 0125667780, 0502352343
“Qasid” MMC - 0124931406, 0124938343

F.Ş.Ruhid Hüseynov - 0124349301, 0505357898
“Türkistan Media Group” MMC – 050 241-48-23
“Region Press” MMC – 055 316-79-01
“Ziya LTD” MMC - 0124977696, 0503067744

6 aylıq abunə - 79,20 AZN
12 aylıq abunə - 158,40 AZN

Bəzi anları geri qaytarmaq, yenidən yaşamaq mümkün deyil. Məktəb illəri kimi... Məktəb hər birimizin həyatında önəmli illəri əhatə edir. Bilik və bacarıqlarımızı artırır, şəxsiyyət kimi formalaşdırır, bizi gələcək və müstəqil həyata hazırlayır. Bunların hər biri isə həyatdakı mövqeyimizi müəyyənləşdirir, yolumuza işıq olur. Ona görə ki, məktəbi illər əvvəl bitirsək belə, hər ilin “Son zəng” günündə duyğusal anlara köklənirik.

Bu gün ölkəmizdə 11-cilər üçün sonuncu zəng çalınır. Bu səssiz insan həyatının unudulmaz illərinin qarışığı, həyəcanlı anlarının zümzüməsi kimi ətrafa səssiz salır. Yenidən uşaq olmaq, o günlərə qayıtmaq, o zamana dönmək hissi baş qaldırır düşüncələrdə.

11-ci siniflər bu gün üçün xüsusi hazırlıq görürlər. Məktəblərdə xüsusi bir canlanma var. Kimisi şeir, mahnı axtarır, kimisi ssenari hazırlayır, müxtəlif formada maraqlı ağıllıca səhnəciklər planlayırlar. Bundan başqa, aidiyyəti qurumlar da “Son zəng”lə bağlı lazım olan tədbirləri görüblər. Əvvəlcədən valideynlərə xəbərdarlıqlar edilib, tədbirin təşkili ilə bağlı orta məktəb rəhbərliklərinə müvafiq göstərişlər verilib.

“Son zəng”... Gələcək uğurların sədası

Adətən “Son zəng”i MDB ölkələrində qeyd edirlər. Bir sıra ölkələrdə bu gün “Vida”, “Əlvida”, “Məzun günü”, “Sonuncu gün” və s. adlansa da, “Son zəng” ifadəsi əsasən, Azərbaycan, Türkiyə və Rusiyada işlənir. Məlum olduğu kimi, “Son zəng” SSRİ dövründə və dövlət müstəqilliyinin bərpasından sonra 2005-ci ilə qədər mayın 25-i qeyd olunurdusa, sonralar tarixlər də qaydalar da dəyişdi.

Dünyada “Son Zəng” necə qeyd olunur?

İspaniyada məzun geyimləri tamamilə fərqlidir. Bir çoxları bu libasları Roma Papasının geyiminə bənzədirlər. Məzunlar mavi rəngdə yuvarlaq formada böyük papaqlar taxırlar.

Yapon məzunlar yürüşə qatılır və diplomlarını almaq üçün sıraya düzülüb, mahnı

oxuyurlar. Hətta Yaponiyada “Kanzava” kollecinin Məzun günü “ifritələr bayramı”na bənzədilir. Tələbələr Yaponiyanın milli geyimi - kimono-lardan tutmuş karton qutulara qədər hər şey geyinirlər.

Argentina tələbələr Məzun günü bitdikdən sonra yemək yeyirlər. Məzunların

ailələri və dostları kəçpə kimi yapısqan soslari onların üzərinə atırlar. Bu ənənə İtaliyada da mövcuddur.

Çində qızlar Məzun günü geyinmək üçün gəlinlik sifariş verirlər. Ənənəvi tədbirlər çox vaxt reallaşır və tələbələr çox günlərini valideyn və qohumları ilə birgə qeyd edirlər.

DİN-dən bildirilib ki, tədbirlərin keçirildiyi təhsil müəssisələrinin yerləşdiyi ərazilərdə naryad qruplarının sayı artırılmaqla, iştirakçıların təhlükəsizliyi, məzunların avtomobillərlə hərəkəti ilə bağlı ictimai qaydaya nəzərin gücləndirilməsi nəzərdə tutulub: “Bütün məzunları ictimai

Bakıda 28 993 şagird orta məktəbi bitirir...

Məktəbəqədər və Ümumi Təhsil üzrə Dövlət Agentliyinin məlumatına görə, 2023-2024-cü tədris ilində ümumi təhsil müəssisələrində 102 min 120 nəfər XI sinfi, 150 min 445 nəfər IX sinfi bitirir. Cari tədris ilində ümumi təhsil müəssisələrində təhsilə alanların sayı 1 milyon 706 min 935 nəfər təşkil edib.

Bu tədris ilində ölkə üzrə 137 min 862 şagird birinci sinfi bitirir.

Bu il Bakı Şəhəri üzrə Təhsil İdarəsinin (BŞTİ) tabeliyindəki məktəblərin buraxılış siniflərini 72

davranış qaydalarına ciddi əməl etməyə çağırır. Valideynlərdən xahiş edirik ki, sürücülük hüququ olmayan övladlarına avtomobil verməsinlər. Avtomobil yollarında hərəkətin

782 şagird bitirir. 2023-2024-cü tədris ilində BŞTİ tabeliyindəki ümumi təhsil müəssisələrinin IX siniflərini 43 664, XI siniflərini 28 993, XII siniflərini isə (əyani-qiyabi tam orta məktəb və qiyabi sinifləri) 125 nəfər bitirir.

Paytaxtda 42 070 nəfər I sinfi başa vurur. Cari tədris ilində BŞTİ-nin tabeliyindəki ümumi təhsil məktəblərində 505 372 şagird təhsil alır.

BŞTİ-nin tabeliyindəki ümumi təhsil məktəblərində ümumilikdə, 29 767 müəllim fəaliyyət göstərir. 2023-2024-cü tədris ilində paytaxt üzrə 274 ümumi təhsil məktəbində fəaliyyət göstərən 971 məktəbəhazırlıq qrupuna 21 530 uşaq cəlb olunub.

Qeyd edək ki, BŞTİ-nin tabeliyində 691 təhsil müəssisəsi fəaliyyət göstərir.

Validəynlərdən xahiş edirik ki...

təhlükəsizliyi DYP əməkdaşları tərəfindən mühafizə olunacaq, sını sızılığın yaranmaması üçün dayanma-durma və parklanma tələblərinə əməl etməyən şəxslər barəsində tədbirlər görülməkdir.

Yeganə BAYRAMOVA

Nəcib təşəbbüslə xilaskar olmaq... Ümumdünya Qan Donoru Günüdür

İlk baxışda minlərlə insan həyatının xilas-karına çevrilmək mümkünsüz görünə bilər. Ancaq buna nail olmaq o qədər də çətin deyil. Sadəcə, humanistlik nümayiş etdirmək kifayətdir. Bu təşəbbüslər sırasında qan donorluğunu xüsusi vurğulamaq yerinə düşər.

Məlumdur ki, qan insan orqanizminin mühüm komponentlərindən biridir. Hər kəs həyatı boyunca qan köçürülməsinin zəruri olduğu hallarla üzləşə bilər. Belə olan hallarda qan vermək hər bir sağlam insanın bəşəri borcudur. Bəziləri fikirləşir ki, qan donoru olmaq orqanizmə mənfi təsir edir. Əslində, belə deyil. Sağlamlığı yerinə olan hər kəs qan verə bilər. Tədqiqatlar da sübut edir ki, 400-450 ml qan vermək insanın səhhətinə və əmək

qabiliyyətinə müsbət təsir edir. Mütəmadi olaraq qan verən donordlarda şəkərli diabet, yüksək xolesterin, yüksək təzyiq, qaraciyər, ürək-damar və xərçəng xəstəliklərinin riski az olur. Qanvermə yeni hüceyrələrin əmələ gəlməsinə stimullaşdırır və psixi sağlamlığa səbəb olur. Lakin qan verən şəxslərin bilməsi vacib olan şərtlər də var.

Kimlər qan verə bilməz?

Bir çox xəstəlikdən əziyyət çəkənlər, həmçinin sağlamlıq durumunda müvəqqəti dəyişiklik olan şəxslərin qan verməsi məsləhət görülmür. Məsələn, Hepatit B, Hepatit C, AIDS xəstəlikləri qeyd edə bilər. Bundan başqa, malyariya xəstələri müalicə olundandan

ya xəstələri, anemiyadan əziyyət çəkənlər, allergiya-asma xəstələri və hamilə qadınlar da qan verə bilməzlər. Ancaq doğum və ya hamiləliyin sona çatdırılmasından 6 həftə sonra isə bu, mümkündür.

Ən təhlükəsiz qan bu şəxslərdindir...

Hər il dünyada təxminən 112 milyon donor qeydiyyatdan keçir. Onların təxminən yarısı dünya əhalisinin 15 faizini təşkil edən yüksək gəlirli ölkələrdə yaşayır. Başqa sözlə desək, 62 ölkə könüllülərinin təmənnaşız verdiyi qan hesabına tam qan ehtiyatlarına malikdir. Təhlükəsiz donor qanına ehtiyac hər zaman var. Təcrübə göstərir ki, ən təhlükəsiz

olan məhz könüllü, təmənnaşız donörərlərdir. Təhlükəsiz qan, onun komponentləri və preparatları hər il hamiləlik və ağır doğuş zamanı minlərlə ananı, körpəni, xəsarət alanı, irsi qan xəstəliklərindən əziyyət çəkəni ölümdən xilas etməyə kömək edir.

Bağışlamanın 20 illiyi: təşəkkürlər, qan donörələri!

Artıq 20 ildir ki, hər il iyunun 14-ü Ümumdünya qan donoru günü kimi qeyd edilir. Bu barədə Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının (ÜST) Cenevrə şəhərində keçirilmiş 58-ci Assambleyasında qərar qəbul olunub. Ümumdünya Qan Donoru Günü kampaniyasının 2024-cü il üçün şüarı “Bağışlamanın 20 illiyi: təşəkkürlər, qan donörələri!” adlanır.

Azərbaycanda donor qanınin həcmi artıb

Ölkəmizdə də qanvermə aksiyaları mütəmadi qaydada təşkil olunur. Donorların və onlardan qan analizinin alınması, müayinəsi və qan ehtiyatlarına nəzarətin elektronlaşdırılması məqsədilə Azərbaycan “Vahid Qan

Bankı” sistemi yaradılıb. Hazırda bu sistem Mərkəzi Qan Bankının bütün bölmələrində istifadə olunur. Görülmüş tədbirlər nəticəsində ölkəmizdə tədarük olunan donor qanının həcmi artıb, komponentlərə bölünməsi işi yaxşılaşdırılıb, təhlükəsizliyin təmin edilməsinə laborator nəzarət gücləndirilib.

Nəcib bir təşəbbüslə 1 dəfə qan verib tanımadığımız insanların həyatını xilas edə bilərik. Gəlin bu gün qan donoru olaq və insanların sağlamlığına köməklik göstəreyik...

Yeganə BAYRAMOVA

İdman

Azərbaycan millisinin yeni baş məşqçisi ictimaiyyətə təqdim olunub

Futbol üzrə Azərbaycan millisinin yeni baş məşqçisi Fernandu Santuş ictimaiyyətə təqdim olub.

“Çalışacağıq ki, Azərbaycan millisi reyting cədvəlində yuxarı yerlərdə olsun. Bu, komandaya əlavə stimül verəcək”.

AZƏRTAC xəbər verir ki, bu sözləri futbol üzrə Azərbaycan millisinin yeni baş məşqçisi Fernandu Santuş təqdimat mərasimində deyib.

Portuqaliyalı mütəxəssis yeni işi üçün enerjili olduğunu bildirib: “İşə başlamağı səbirsizliklə gözləyirəm.

Onun sözlərinə görə, Gürcüstan millisinin Avropa çempionatına vəsiqə qazanması Azərbaycan yığması üçün yaxşı stimül olacaq: “Burada nailiyyət əldə etmək üçün çox yaxşı şərait var. Texniki heyətlə birlikdə Azərbaycanda yaşayacağıq. Buranın mədəniyyəti ilə tanış olacağıq. Aşağı sayı qrupları ilə işləyəcək, ölkə çempionatındakı oyunları izləyəcəyik. İsimizə ciddi yanaşacağıq”.

Təcrübəli baş məşqçi bundan əvvəl Türkiyənin “Beşiktaş” komandasında işlədiyi üçün Azərbaycana daha rahat uyğunlaşacağını söyləyib: “2021-ci ildə Azərbaycana gələndə tövəcüblənmişdim. Ölkəmiz çox gözəldir. Türkiyədə yaşamaq xoş idi. Lakin mənim bura gəlməyimdə “Beşiktaş”ın rolu olmayıb. Əgər uğursuzluq yaşasaq, günahı məşqçilər heyətinə görəyəm”.

Türkiyə millisinin sabah Almaniya start götürəcək Avropa çempionatındakı şanslarını da dəyərləndirən mütəxəssis “ay-uldüzülər”in uğurlu çıxış edəcəyinə inamını vurğulayıb. “İsimiz barədə danış-

mağa kifayət qədər vaxtımız olacaq” - deyən portuqaliyalı mütəxəssis ona göstərdiyi etimada görə AFFA rəhbərliyinə təşəkkür edib: “Danışqlar müddətində layihələr mənə maraqlı gəldi. Bu anlaşma gələcək planları bir yerdə həyata keçirmək baxımından çox önəmlidir. Buraya gəlmişəmsə, deməli, AFFA rəhbərliyi mənə inanır”.

Onun sözlərinə görə, uzunmüddətli layihə həyata keçiriləcək: “İnanıram ki, tarixi nəticələrə imza atacağıq. Böyük turnirlərdə olmaq istəyirik. Başqa təkliflər də var idi, lakin bu layihəyə inandığımız üçün Azərbaycan millisini seçdim”.

Qeyd edək ki, AFFA Fernandu Santuşla 3+1 illik müqavilə imzalayıb.

Qeyd edək ki, Fernandu Santuş 2016-cı ildə Portuqaliya millisi ilə Avropa çempionluğunu qazanıb.

Şahmatçımız dünya çempionatında üçüncü yeri tutub

Azərbaycan şahmatçısı Ayan Allahverdiyeva Hindistanın Qandinaqar şəhərində gənclər arasında keçirilən dünya çempionatında bürünc medal qazanıb.

AZƏRTAC xəbər verir ki, 11 turdan sonra 8,5 xal toplayan iti zəka sahibi üçüncü yeri tutub. O, son turda belaruslu Kseniya Normana qalib gəlib.

Azərbaycanın digər təmsilçiləri Nərimin Abdinova və Səbinə Rəzalı isə mükafatçıların sırasında düşə bilməyiblər.

Qeyd edək ki, İsveçrə sistemi ilə keçirilən yarışda 44 ölkədən 102 şahmatçı mübarizə aparıb.

“Məqsədim qızıl medal qazanmaq idi. Təəssüf ki, alınmadı. Fikrimcə, dünya üçüncüsü olmaq da pis nəticə deyil” - Ayan Allahverdiyeva deyib.

19 yaşlı iti zəka sahibi səhvlərinin üzərində işləməli olduğunu bildirib: “İkinci olan ermənistanlı Məryəm Mkrtyanla oyunda heç-heçə edə bildim. Birinci yeri tutan hindistanlı Divya Deşmukla görüşdə də ön

azı bu nəticəni gözləyirdim. Amma məğlub oldum. Bütün bunlara baxmayaraq, hər şeyin düzələcəyinə inanıram.

Şahmatımızda inkişaf gözləndiririk. Şahmatçılarımızın gələcəkdə böyük nailiyyətlər qazanmalarını istəyirik. Buna görə də gələcəyə ümidlə baxırıq”.

(U-19): “Avropa çempionatında Portuqaliya millisinin azarkeşlik edəcəyəm. Çempion kimi də məhz bu komandamı görürəm”.

Həsən Nəzərli (U-18): “İngiltərə və ya Fransanın çempion olacağını düşünürəm. Bir də çempionluğa sürpriz namizəd Türkiyə ola bilər. Azarkeşlik edəcəyəm komanda isə Türkiyədir”.

Tuncay Əhmədov (U-17): “Portuqaliya millisini azarkeşlik edəcəyəm. Lakin fikrimcə, Avropa çempionu Fransa olacaq”.

Qeyd edək ki, Avropa çempionatı iyunun 14-dən iyulun 14-nə qədər Almaniya-da keçiriləcək.

AVRO-2024: Azərbaycan millilərinin kapitanları favoritlərini açıqlayıb

Azərbaycanın əsas və aşağı yaş qruplarından ibarət millilərinin kapitanları Almaniya da keçiriləcək Avropa çempionatı ilə bağlı fikirlərini bölüşüblər.

Futbolçular “Report”-a azarkeşlik etdikləri və favorit saydıqları komandalardan adlarını açıqlayıblar.

Emin Mahmudov (əsas milli): “Kriştianu Ronalduya görə Portuqaliya millisinə azarkeşlik edəcəyəm. Çünki onu çox bəyənirəm. İstəyirəm ki, növbəti dəfə

şansı var”.

Fərid Yusifli (U-21): “Avropa çempionatının qalibi kimi Fransanı görürəm. Ancaq Türkiyə millisinə azarkeşlik edəcəyəm”.

Nihad Əhmədov

www.yeniazərbaycan.com
mail@yeniazərbaycan.com
Ünvan: Bakı - AZ-1000. Üzviyyət Hacıbəyov - 66

Telefonlar:
598-37-76, 498-82-21
498-81-24, 498-19-84

İndeks: 67100
Lisenziya: N-B-317
Tiraj: 5687
Sifariş: 1308
“Kapital Bank” ASC-nin Nərimanov rayonu filialı
h/h - 33080019443900419109
kod - 200093
VÖEN - 1500486601

Qəzet “Yeni Azərbaycan”ın bilgisayar mərkəzində yığılıb, səhifələnilir və “Azərbaycan” nəşriyyatında ofset üsulu ilə çap edilir.

Qəzet 1993-cü ilin aprel ayından nəşr olunur. Məsul nəvbətçi: Pərviz SADAYOĞLU